

Osallistavaa oppimista Fuusio-menetelmän keinoin

Emilia Alitalo & Vappu Lundell

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Osallistavaa oppimista Fuusio-menetelmän keinoin

Emilia Alitalo & Vappu Lundell

Sosionomi AMK

Opinnäytetyö

Toukokuu, 2021

Emilia Alitalo, Vappu Lundell

Osallistavaa oppimista Fuusio-menetelmän keinoinVuosi 2021 Sivumäärä 61

Opinnäytetyö käsittelee fuusio-oppimista kolmesta eri näkökulmasta, eli teemoista. Näiden teemojen alta löytyy työn teoreettinen viitekehys. Kolme teemaa ovat osallisuus, oppiminen sekä tulevaisuus koulutuksen ja työn saralla. Opinnäytetyössä selvitetään kuinka kolme teemaa ilmenevät fuusio-menetelmässä eri osallistujien näkökulmasta. Lisäksi tarkastelun kohteena ovat kysymykset mitä fuusio-oppiminen sisältää konkreettisesti sekä mitkä ovat fuusio-menetelmän mahdollisuudet ja kehittämiskohdat. Osallistujakokemusten myötä hahmotetaan fuusio-menetelmän tyypillistä logiikkaa. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Fuusio-oppijat Ry.

Fuusio-oppijat Ry on vuonna 2019 perustettu yhdistys. Fuusio-oppiminen on oppimismetodi, jonka ajatuksena on laajentaa oppimisympäristöjä ulos luokkahuoneista. Tarkoituksena on avartaa oppijoiden näkökulmaa opittavasta asiasta mahdollisimman luonnollisessa ympäristössä. Fuusio-oppijat Ry yhdistää tavoitteellisesti eri kouluasteita ja työmaailmaa yhteisiin projekteihin, joista jokainen osapuoli hyötyy.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruumenetelmänä on puolistrukturoitu teemahaastattelu. Tutkimusta varten haastateltiin fuusio-menetelmää jo hyödyntäneitä henkilöitä, kolmea oppilasta (n=3), opettajaa (n=1), sekä kahta (n=2) työmaailman edustajaa. Tutkimusaineisto analysoitiin teemoittelun avulla tutkimuksen viitekehystä silmällä pitäen.

Tuloksista ilmenee, että oppijoiden ääntä halutaan enemmän kuuluviin, yhteiskunnallisellakin tasolla. Alkuperäisen oppimisen viitekehysten lisäksi esille nousevat sosiaalinen oppiminen, yhteisöllinen oppiminen sekä oppijakeskeisyys opetustyössä. Kartoitettu Fuusio-oppijoiden toiminta avautuu selkeämmin haastattelutulosten perusteella. Tulevaisuutta tarkkaillen käy ilmi, että tulevaisuuden, eli uuden työn odotetaan olevan tärkeää ja mielekästä. Tulosten perusteella ilmenee, että Fuusio-oppijoilla olisi kehitettävää aikataulutuksessa, ohjeistuksessa sekä läpinäkyvämmässä viestinnässä.

Emilia Alitalo, Vappu Lundell

Inclusive learning with Fusion Learning method

Year	2021	Pages	61
------	------	-------	----

The purpose of this Bachelor's thesis was to research fusion learning from three different perspectives or themes. These themes were inclusion, learning and future education and work. The theoretical framework of the thesis was based on these themes. The appearance of the three themes in the fusion learning method from the perspective of different participants of fusion learning projects were examined. In addition, the questions of what fusion learning concretely included and what were the possibilities and development points of the fusion learning method, were examined. The typical logic of the fusion learning method was outlined with the participant experiences. The commissioner of the thesis was Fuusio-oppijat Ry.

Fuusio-oppijat Ry is an association founded in 2019. Fusion learning is a learning method that aims to extend the learning environment out of the classroom. The aim is to broaden the perspective of learners. Accordingly, Fuusio-oppijat Ry combines different school levels and the working life with shared projects, which benefits all the participants of fusion learning.

The thesis was conducted as qualitative research. The data collection method was a semi-structured thematic interview. For the study, individuals who had already used the fusion learning method, three students ($n = 3$), a teacher ($n = 1$), and two ($n = 2$) representatives of the working life were interviewed. The research was analyzed using the thematic analysis method.

The results showed that it was important to hear students' voices, even on the societal level. In addition to the original theoretical framework of learning, social learning, community learning and learner-centered teaching were seen as emerging aspects through the research. Based on the results of the interviews, the activities of Fuusio-oppijat Ry became clearer. Also it becomes clear that future work is expected to be important and meaningful. Based on the results, it appeared that Fuusio-oppijat Ry would need to develop scheduling, guidance, and more transparent communication.

Keywords: Inclusion, learning, future of work and education

Sisällys

1	Opinnäytetyön taustaa	6
1.1	Johdanto.....	6
1.2	Fuusio-oppijat Ry.....	8
2	Teoreettinen viitekehys	10
2.1	Osallisuutta ryhmässä	10
2.2	Oppiminen.....	12
2.2.1	Oppimisen kaikkiallisuus	12
2.2.2	Elinikäinen oppiminen	13
2.2.3	Tilannesidonnainen pedagogiikka	14
2.2.4	Tekemällä oppiminen (Learning by doing).....	15
2.3	Tulevaisuus.....	15
2.3.1	Työn- ja koulutuksen murros	15
2.3.2	Ekososiaalinen sivistys	18
2.3.3	Innovointi osana Fuusio-menetelmää.....	19
3	Tutkimuksen toteutus.....	20
3.1	Tutkimusmenetelmät	21
3.2	Aineiston käsittely	22
3.3	Eettiset kysymykset.....	23
4	Tutkimustulokset	24
4.1	Projektien sisältö ja osallistujien kokemukset	24
4.2	Oppiminen, osallisuus ja tulevaisuus.....	28
4.3	Osallistujien näkemykset mahdollisuuksista ja kehittämiskohdista	35
5	Johtopäätökset	38
5.1	Toiminta sekä kehittämismahdollisuudet	38
5.2	Osallisuus	41
5.3	Oppiminen.....	42
5.4	Tulevaisuus.....	45
6	Pohdinta	47
6.1	Opinnäytetyö prosessina	47
6.2	Ammatillinen reflektointi	49
6.3	Tutkimuksen hyödyllisyys ja kehittämismahdollisuudet.....	50
	Lähteet	51
	Kuviot.....	54
	Liitteet	55

1 Opinnäytetyön taustaa

1.1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö käsittelee Fuusio-oppijat Ry:n toimintaa kolmesta eri teemasta, jotka valikoituivat luonnollisesti opinnäytetyömme kattokäsitteiksi. Näiden kattokäsitteiden alla on teoreettinen viitekehys. Teemoina ovat osallisuus, oppiminen sekä tulevaisuus työn ja koulutuksen saralla. Teemat valikoituivat Fuusio-menetelmän takana olevien teorioiden kartoitusvaiheessa. Pohdimme yhdessä opinnäytetyön toimeksiantajan, eli Fuusio-oppijoiden edustajien kanssa toiminnan mahdollisia eri teorioita, jotka halusimme lopuksi koota omien teemojensa alle selventääkseen niiden luonnetta.

Kolme teemaa kulkevat käsi kädessä luonnollisesti, koska peruskoulun yksi tehtävistä on kasvattaa ja osallistaa oppilaita sekä valmistaa heitä tulevaisuuden lisäksi työelämään. Kyseenalaistamme kuitenkin työelämäkeskeistä näkökulmaa, ja päädyimme pohtimaan, että voisiko koulu osallistaa lapsia enemmän yhteiskuntaan ja sen päätöksentekoon, eikä pelkästään valmistaa lapsia työelämän uraputkeen. Näemme, että ollakseen yhteiskunnan täysivaltainen jäsen, on yhteiskuntaan vaikuttaminen, osallistuminen, eli osallisuus merkittävä seikka. Osallisuutta voidaan vahvistaa ottamalla ihmisiä mukaan yhteiskunnan rakentamiseen, muun muassa kuulemalla ja tunnustamalla yksilöitä ja ryhmiä aidosti.

Utti (2018, 19) painottaa, että ”uuden työn tekijät on sitoutettava yhteiskunnan rakentamiseen, jotta uudesta työstä syntyvä lisäarvo kanavoituu hyvinvointiyhteiskunnalle.” Ketkä nämä sitoutettavat, eli osallistettavat, uuden työn tekijät sitten ovat? Vastaus on: uusi sukupolvi, lapset ja nuoret. Nähdään, että työelämä tulee olemaan- ellei jo ole, sellaisessa murroksessa, joka muuttaa käsitystämme koko työelämästä. Sitra (2002) perään kuuluttaa, että vastaus tähän murrokseen olisi koulutuksen kehittyminen kohti niin kutsuttua osallisuusjärjestelmää, joka vahvistaisi kansalaisyhteiskuntaa.

Utin ajatuksissa ja Fuusio-oppijoiden tavoitteissa on mielestämme samankaltainen ajatus; Fuusio-oppijat Ry. tähtäävät toiminnallaan siihen, että jo opetuksessa oppilaita sitoutettaisiin yhteiskuntaan, joka siten helpottaa oppijoiden ymmärrystä omasta sijoittumisesta työelämään. Näin myös luodaan merkityksiä omalle oppimiselle. (Fuusio Learning 2020.) Nähdäksemme Fuusio-oppijat Ry. voi tarjota sellaisia oppimiskokonaisuuksia ja projekteja, joiden avulla oppijat pääsevät vaikuttamaan yhteiskuntaan visioimalla ja rakentamalla, vähintäänkin ruohonjuuritasolla.

Lyhyesti kuvailtuna Fuusio-oppiminen on uudenlainen oppimismenetelmä, jossa ajatuksena on laajentaa oppimisympäristöjä ulos luokkahuoneista. Menetelmän tarkoituksena on avartaa oppijoiden näkökulmaa opittavasta asiasta mahdollisimman autenttisessa ympäristössä. Fuusio-oppijat ry. yhdistää tavoitteellisesti eri kouluasteita ja työmaailmaa yhteisiin projekteihin, joista jokainen osapuoli hyötyy. Fuusio-oppijoista tarkemmin tuonnempana.

Koska Fuusio-menetelmä on melko uusi, on opinnäytetyömme tavoitteina kartoittaa Fuusio-menetelmää jo hyödyntäneiden käyttäjäkokemuksia, sekä hahmottaa Fuusio-menetelmän teoriaa. Tarkoituksena on selvittää, miten Fuusio-menetelmässä ilmenee osallisuus, oppiminen ja tulevaisuus. Näemme, että uudenlaiset oppimismahdollisuudet ovat tärkeitä alati muuttuvassa maailmassa, joten siksi Fuusio-menetelmää ja sen toimintaa on syytä tarkastella lähemmin. Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat:

- Miten kolme teemaa, osallisuus, oppiminen ja tulevaisuus näkyvät Fuusio-oppijoiden toiminnassa?
- Mitä Fuusio-oppijoiden toiminta sisältää konkreettisesti?
- Mitkä ovat Fuusio-oppijoiden mahdollisuudet ja kehittämiskohdat?

Seuraava suomennettu Kofi Annanin (1938-2018) sitaatti kuvaa mielestämme sellaista ajatusta, joka voisi toimia suuntaviivoina osallistavan, kaikkia kuulevan utopian rakentamisessa:

”Et ole koskaan liian nuori johtamaan tai liian vanha oppimaan.”

1.2 Fuusio-oppijat Ry.

Fuusio-oppijat Ry. sai alkunsa vuoden 2018 syksyllä, kun perustajajäsenet, opettaja sekä muotisuunnittelija, yhdistivät mielenkiintonsa ja taitonsa. Ensin luokanopettaja, Helka Lundell, tarjosi muotisuunnittelija Riina Salmelle opinto-osaa oman luokkansa käsityöopinnoista hänen käytettäväkseen. Yhdessä opettajan ja muotisuunnittelijan osaamisellaan he ideoivat ensimmäisen Fuusio-oppijoiden projektin, johon osallistui ammattikoululaisia, korkeakouluopiskelijoita ja nuoria muotialan suunnittelijoita, jotka olivat mukana toiminnassa osallisina yhteistyössä. Toiminnan tarkoituksena oli pitää muun muassa työpaja peruskoululaisille muotisuunnitteluun liittyen. (Fuusio Learning 2020.)

Yhteistyön myötä alkoi muotoutua uudenlainen oppimismetodi, jossa ajatuksena oli lähteä laajentamaan lasten oppimisympäristöjä ulos luokkahuoneista, todelliseen työelämään, jolloin työpaikat toimisivat autenttisina oppimislustoina. Fuusio-menetelmän oppimismetodilla on tarkoitus yhdistää eri koulutusasteita ja yhteiskunnan eri toimijoita tavoitteellisiin projekteihin, joista jokainen osapuoli hyötyy. Tarkoituksena on luoda uusia konsepteja, tuotteita ja palveluita.

Näin syntyi Fuusio-oppiminen, jonka kulmakivenä ovat työelämän sekä koulumaailman työskentelytapojen yhdistäminen tavalla, jolla pyritään rikastuttamaan yhteistyötä, sekä luomaan oppimiskokemuksia niin koululaisille kuin työelämän edustajillekin. (Fuusio Learning 2020.)

Fuusio-oppimisen taustalta löytyy ilmiöoppimisen elementtejä, sekä tahtotila yhdistää koulusta ja työelämää tavoitteellisesti, opetussuunnitelman ja tulevaisuuden haasteiden, sekä toiveiden mukaisesti. Fuusio-oppiminen pyrkii yhdistämään peruskouluissa vakiintuneen projektioppimisen sekä työelämään tutustumisen uudella tavalla. (Fuusio Learning 2020.)

Fuusio-oppijat Ry:n tarkoitus on tarjota valmiita oppimiskokonaisuuksia eri koulutusasteille. Tarkoituksena on tarjota sellaisia oppimiskokonaisuuksia, jotka istuvat kunkin koulutusasteen opetussuunnitelmaan. Valmiiden oppimiskokonaisuuksien hyöty nähdään erityisesti peruskouluissa ja sillä halutaan vastata opettajien ylityöllistettyyn arkeen. Yksi Fuusio-oppijoiden tarkoitus on helpottaa opettajien arkea ja tarjota mahdollisuus valmiiseen oppimiskokemukseen, joka tukee silloisen luokan opetussuunnitelmaa; näin opettajilla vapautuu aikaa muuhun työhön, eikä opettajien tarvitse suunnitella erillisiä opetussuunnitelman vaativia projekteja. Toki opettaja on vastuussa siitä, että oppimiskokonaisuus vastaa opetussuunnitelmaa. Koska toinen Fuusio-oppijoiden perustajajäsenistä on ammatiltaan luokanopettaja, on opettajien ylityöllisyys hyvin tuttua. Opettajien ylityöllisyys ja uupuminen ovat molemmat lisäksi ajankohtaisia aiheita vuodesta toiseen. Ylityöllisyyteen vaikuttavat muun muassa isot ryhmäkoot ja kasvava määrä erityistä tukea ja aikaa vaativat lapset (HS 2019). Tämän vuoksi opettajien kuormittavaa

arkea helpottavat rakenteet tai menetelmät ovat tärkeitä, johon Fuusio-oppijat Ry pyrkii vastaamaan oppimiskokonaisuuksillaan ja toiminnallaan.

Seuraavaksi kuvailemme Fuusio-oppijoiden jo toteutettuja oppimiskokonaisuuksia. Osa oppimiskokonaisuuksista on suunniteltu peruskouluille, toiset ammattikouluille sekä lisäksi ammatikorkeakouluille. Jokaisessa kokonaisuudessa on huomioitu kulloisenkin kouluasteen opetussuunnitelma.

Ensimmäinen pilottiprojekti oli työmaailman edustajan Burlesque Tsunamin kanssa yhteistyössä toteutettu muotisuunnittelutyöpaja. Projektissa oli mukana oppijoita kolmelta eri asteelta; alakoulusta, ammattikoulusta ja ammattikorkeakoulusta. Lisäksi toimintaan osallistui eräs kuvataiteilija, korutaiteilija, sekä Kontulan D-aseman osallistava kansalaistoiminta. Peruskoulun oppilaat suunnittelivat työmaailman edustajan ohjauksella kierrätysmateriaaleista valmistettuja vaatteita. Ammattikoulun ja ammattikorkeakoulun opiskelijat puolestaan toteuttivat lasten suunnittelemat vaatteet konkreettisiksi. Näin muodostui muotimallisto, joka esiteltiin vuoden 2019 Helsinki Fashion Week-tapahtumassa. (Fuusio Learning 2021.)

Toinen toteutunut projekti oli draamallinen työpaja neljäsluokkalaisille, jossa oppilaat kävivät haastattelemassa lähialueen palvelutalon asukkaita menneisyyden työelämästä. Haastattelussa hyödynnettiin muistelumenetelmää, jota usein käytetään ikäihmisten kanssa. Lyhyesti selostettuna, muistelumenetelmä on vuorovaikutuksellinen menetelmä, jonka perustana on ihmisen elämäkokemukset. Menetelmässä pyritään vahvistamaan ikäihmisten itsetuntoa, jonka ideana on tukea ikäihmisen tarkoituksellisuuden tunnetta ja hyvinvointia (Stenberg 2015, 4).

Haastattelujen tuloksista oppilaat loivat yhdessä Fuusio-oppijoiden ohjaajaharjoittelijan ja luokkansa opettajan kanssa draamaesitykset. Projektissa hyödynnettiin identiteettityöskentelyä, jonka pohjalta rakennettiin esityksen henkilöille kuvitteelliset elämäntarinat. Elämäntarinoiden inspiraatioina oli ikäihmisten jaetut muistot. Lopulliset draamaesitykset esitettiin palvelutalon asukkailla. Esityksissä yhdistyi menneisyys ja nykypäivä; palvelutalon asukkaat näkivät oppilaiden näkemykset elämäntarinoistaan. Lopuksi yhteisen keskustelun aiheena oli lasten ja ikäihmisten näkemykset esityksistä; samaistumista ja ihmettelyä. Projektin tavoitteena oli yhteisöllisyyden lisääminen lähialueella ja eri sukupolvien kohtaaminen.

Kestävän kehityksen muotisuunnittelija ja Alppilan lukion kuvaamataitoryhmä toteuttivat Burlesque Tsunamin johdolla projektin, jonka tarkoituksena oli käydä ammattimaisen muotisuunnittelun vaiheita läpi alkaen suunnittelusta toteutukseen asti. Opiskelijat kokosivat tunnelma-
tauluja, jotka havainnollistavat jotakin tuotetta tai palvelua erilaisin elementein. Tämän jälkeen oli vaatteiden luonnostelua muotipiirtämisen keinoin muotisuunnittelijan Dystopia-teen pohjata. Projekti oli sopiva Muotoilut ja rakennetut ympäristöt (KU2) opetussuunnitelmaan, joka kuului Alppilan lukion oppikokonaisuuteen. Suunniteltua mallistoa on mahdollista hyödyntää ja jatkokehittää tulevaisuudessa. (Fuusio Learning 2020.)

Fuusio-oppijat Ry. osallistui kuntademokratiaverkostoon, joka pohti ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelman ja 16 kunnan voimin osallisuuden haasteita ja miten osallisuutta voidaan edistää. Fuusio-oppijat Ry oli toiminnassa mukana oppimisyhteistyönä kokoamassa nuorten ääniä Saa kuulua! -oppaaseen. Oppaassa nuoret pohtivat osallisuutta ja sitä, miten kuntalaisia voidaan osallistaa enemmän oman kuntansa toimintaan. Kyseinen video-opas on suunnattu kuntapäätäjille. Projektissa yhteistyössä oli lisäksi mukana Suomen ympäristökeskus Syke, Et May Oy, sekä kuntia ympäri Suomen. (Fuusio Learning 2020.)

2 Teoreettinen viitekehys

Tämän työn teoreettiset viitekehykset ovat jaoteltu kolmen eri teeman mukaan. Teemat ovat osallisuus, oppiminen sekä tulevaisuus. Osallisuuden kattokäsite pitää sisällään Fuusio-oppimisessa tapahtuvan yhteisöllisen työtteen menetelmiä sekä osallisuuden teoriaa. Oppimisen teema puolestaan kattaa elinikäisen oppimisen, John Deweyn tekemällä oppimisen (Learning by Doing) sekä ilmiöoppimisen käsitteet. Opinnäytetyömme kolmas teema, eli tulevaisuus käsittelee työn sekä koulutuksen murroksen merkitystä, ekososiaalisten arvojen käsitteen, sekä innovoinnin merkityksen osana Fuusio-oppimista ja yhteiskuntaa.

2.1 Osallisuutta ryhmässä

Osallisuuden merkitystä ihmiselle ei voi väheksyä. Osallisuus ei ole helposti selitettävissä oleva viitekehys. Tarvitaan monenlaisia teorioita avaamaan osallisuutta ja ihmisten toimintaa sekä sitä, miten yhteistä olemista järjestetään yhteiskunnassa. Taustalle tarvitaan teorioita kertomaan kuinka resurssit jakautuvat, tarpeet muodostuvat tai miten tunteet vaikuttavat käyttäytymiseen sekä ihmisten väliseen olemiseen. Tiivistettynä osallisuus on liittymistä (involment), kuulumista (belonginess), suhteissa olemista (relatedness) ja yhteisyyttä (togetherness). Se on mukaan ottamista (inclusion) ja yhteensopivuutta (coherence), osallistumista (participation) ja osallistumiseen liittyvää vaikuttamista (representation). Osallisuutta on kutsuttu sateenvarjokäsitteeksi, jonka alle on koottu eri näkökulmia ja lähestymistapoja. (Isola, Kaartinen, Leemann ym. 2017, 4-9.)

Suomalaisessa keskustelussa osallisuudesta viitataan usein Erik Allardtin (1976) mukaelmaan, jossa ihmisen osallisuus kuvataan kolmiulotteisena: having, acting, belonging. Alun perin osallisuuden määritelmä oli kolmijakoinen, mutta myöhemmin se muuntui neliosaiseksi: having, loving, doing, being. Tämä neliosainen määritelmä kuvaa konkreettisesti hyvinvoinnin osa-alueita, mutta jättää samalla valitettavasti hyvinvointia lisäävien suhteiden sekä kokonaisuuksien dynaamisuuden taka-alalle ja toimijuudenkin irralliseksi osuudeksi. Arjessa tämä ei juurikaan ilmene ongelmallisena, toisin kuin menetelmällisesti tarkasteltuna ongelma on ilmeinen. Kun hyvinvoinnin viitekehys jaetaan raastasti neljäksi erilliseksi ulottuvuudeksi, hälventyy niiden

välisen liikkuvan toimijuuden ymmärrys. Yksinkertaisesti esimerkiksi yhteisyys (loving) luo toimeen tulemistä (having), eikä ilman yhteisyyttä ilmene toiminnassa syntyvää merkityksellisyyden kokemusta (doing). (Isola, Kaartinen, Leemann ym. 2017, 4.)

Yksi perusopetuksen opetussuunnitelman keskeisistä periaatteista on oppilaiden osallisuuden lisääminen kouluissa. Sen avulla pyritään kasvattamaan oppilaiden yhteiskunnallisia taitoja sekä demokraattista toimintaa. Sen tavoitteena on oman mielipiteen ilmaisemisen, yhteistyötaitojen sekä kompromissien tekemisen opettelu. Opetussuunnitelma antaa suuntaviivat, mutta käytäntö ja toimintatavat osallisuuden suhteen tulee kehittää oppilaiden kanssa yhdessä, ottaen huomioon ikä- ja sivistystasot. (Lapsen oikeudet 2019.)

Fuusio-oppijat Ry. pyrkii toiminnallaan kasvattamaan oppilaiden osallisuutta muuallakin kuin luokkahuoneessa. Työelämäprojektien avulla on mahdollisuus saada liittymisen, kuulumisen, suhteissa olemisen, yhteisyyden, mukaan ottamisen, yhteensopivuuden, osallistumisen ja siihen liittyvän vaikuttamisen kokemuksia. Osallisuus ei ilmene ilman vastavuoroisuutta: vaikuttamisen kokeminen ei ole mahdollista, jos asioiden käsittelyyn ei pääse mukaan. Osallisuus tulee näkyväksi vasta sitten, kun osallistuminen on mahdollista. (Utti 2018, 39).

Jos oppimisympäristössä yhdistetään fyysisiä, sosiaalisia ja kulttuurisia mahdollisuuksia, tuottaa se laaja-alaisen oppimiskokemuksen, joka ylittää oppiainerajat. Tilannesidonnaiseen pedagogiikkaan, joka on teoreettinen kulmakivi ilmiöoppimisen taustalla, liittyy myös yhteisö sekä osallistuminen, jotka edistävät oppilaan kykyä luoda, tulkita, reflektoida sekä muodostaa sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksiä oppimalleen. (Granö, Hiltunen & Jokela, 2018, 7-8.)

Koska etenkin Saa kuulua! -osallisuusprojektissa Fuusio-oppijat olivat vahvistamassa lasten ja nuorten äänen kuuluuutta sekä kokemusta vaikuttamisesta, täytyy osallisuuteen perehtyä myös hieman vaikuttamisen prosessien kautta. THL:n Osallisuus kuuluu kaikille -työkirjassa (2018) puhutaan heikoimassa asemassa olevista ihmisistä sekä hyvinvointijärjestelmästä, jossa on helpompaa ottaa pois niiltä ihmisiltä, jotka ovat jo valmiiksi hiljaa kuin niiltä, jotka puolustavat valmiiksi etujaan. Työkirjassa viitataan ehkä ylisukupolvisen huono-osaisuuteen ja mielenterveys- sekä päihdeongelmaisiin henkilöihin, mutta samat haasteet ovat vastassa lasten ja nuorten parissa myös. Kuinka saada lasten ja nuorten äänet kuulumaan ja etenkin, kuinka kuulla lapsia ja nuoria heihin liittyvissä asioissa? (Thl 2018, 8-9.)

Yhteisöllisyydessä on voimaa. Yhteisöllisyys syntyy yhteisöstä ja yhteisöt koostuvat ryhmistä. Ryhmät koostuvat ihmisistä, jotka kantavat mukanaan ideoita ja mahdollisuuksia; ryhmän jäsenet ja jäsenten väliset suhteet synnyttävät ideoita ja innovaatioita. Jotta ryhmän koko potentiaali tulisi esille, on ohjaajan merkitys ryhmässä tärkeä. Ohjaajan tarkoitus on ohjata ja huolehtia ryhmän toiminnasta. (Niemistö, 2004, 9.)

Yhteisöön osallistuminen tarjoaa alustan vuorovaikutukselle sekä mahdollisuuden kokemuksen jakamiselle muiden oppilaiden ja osaajien kanssa. Samalla yhteisöön kuuluminen valmentaa oppilaita neuvottelevan ja oppivan yhteiskunnan jäseniksi. (Granö, Hiltunen & Jokela, 2018, 8.)

Yhteisöllisyyden on katsottu tukevan ja lisäävän lasten ja nuorten hyvinvointia. Kouluissa yhteisöllisyyttä lisäävät oppilaiden kokemukset osallisuudesta, aidot kohtaamiset sekä kuulluksi tuleminen tunne. (Satakunnan kansa 2019.)

Fuusio-oppijoiden työpajat ja projektit toteutetaan aina ryhmissä, eikä ketään jätetä ulkopuolelle. Toiminnassa on tärkeää huomioida jokainen osallistuja yksilönä ryhmän sisällä, samalla painottaen yhteistyön ja yhdessä tekemisen tärkeyttä. Fuusio-menetelmässä ilmentyy näin siis sosiaalisen kestävyysperiaate, joka tähtää yhteisöllisyyteen yksilöllisyyden sijaan. Lyhyesti kuvailtuna sosiaalinen kestävyys on tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta (Peda.net 2020). Määritelmänä sosiaalinen kestävyys sisältää lisäksi yhdenvertaisuuden- ja demokratian arvot, sekä jokaisen kansalaisoikeuksia, poliittisia, taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurillisia kunnioittavan näkökulman. Jotta sosiaalisesti kestävä toiminta voidaan toteuttaa, on tällöin huomioitava ainakin osallisuus, yhteisöllisyys ja kiinnittyminen yhteiskuntaan, sekä yksilön mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä. (Pohjola & Särkelä, 2011, 12-14.)

2.2 Oppiminen

Oppiminen on luonnollinen osa ihmisen yksilöllistä kasvua sekä hyvän elämän rakentamista yhteisössä. Oppimistilanne tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppijoiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä erilaisten oppimisympäristöjen ja yhteisöjen kanssa. Se on sekä yksin, että yhdessä tekemistä, tutkimista, suunnittelua, ajattelua sekä näiden toimintojen laaja-alaista arviointia. (Opetussuunnitelma 2014, 17.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas itse on aktiivinen toimija. Päämääränä on oppia asettamaan tavoitteita sekä ratkaisemaan ongelmia niin itsenäisesti kuin yhdessä muiden ihmisten kanssa. Perusopetus itsessään pohjautuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Opetuksen tulee edistää tasa-arvoa niin taloudellisesti, alueellisesti, sosiaalisesti kuin sukupuoltenkin välillä. (Opetussuunnitelma 2014, 16, 17.)

2.2.1 Oppimisen kaikkiallisuus

Lapset ja nuoret oppivat jatkuvasti muissakin oppimisympäristöissä kuin pelkästään luokkahuoneissa. Heidän arkensa oppimisympäristöt ovat vaihtelevia, moniulotteisia ja rikkaita. Heillä on päivittäin käytössään erilaisia digilaitteita, oppiminen on mobiilia ja se tapahtuu kaikkialla. On todettu, että lasten ja nuorten oppiminen tapahtuu pääasiassa muualla kuin koulussa.

Tällöin he kerryttävät osaamispääomaansa pääosin koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Tämä osaaminen pitäisi huomioida aiempaa paremmin myös koulussa. (Cantell, Kallioniemi 2016, 80.)

Cantellin ym. (2016) mukaan koulupäivän aikana oppiminen voi myös tapahtua kaikkialla. Luokahuoneen ei tarvitse olla ainoa oppimisympäristö, vaan opiskelu tapahtuu muissakin ympäristöissä, olivat ne sitten digitaalisia tai fyysisiä. Opetus kytkeytyy sekä oppilaan ympäristöön että oppijayhteisöön, mutta myös laajemmin yhteiskuntaan. Erilaiset oppimisympäristöt mahdollistavat monimuotoisia mahdollisuuksia niin oppimiselle kuin lasten ja nuorten toimijuudenkin kokemuksille. (Cantell, Kallioniemi 2016, 80-81.)

Oppimisen kaikkiallisuus luo koululle niin mahdollisuuksia kuin haasteitakin. Opetusta toteuttaessa on olennaista, että käytössä on monenlaisia oppimisympäristöjä sekä tarkoituksenmukaisia arviointi- ja opetusmenetelmiä. On pohdittu myös, kuinka laaja-alainen osaaminen osallistuneen painottuu erilaisissa oppimisympäristöissä sekä toisaalta, mitä mahdollisuuksia nämä erilaiset ympäristöt tarjoavat osaamisen ja oppimisen kehittämiseksi. (Cantell, Kallioniemi 2016, 84-85.)

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan oppiainerajat ylittävää osaamista. Niin työelämä, opinnot kuin aktiivinen kansalaisuuskin edellyttävät eri tietojen ja taitojen hallintaa sekä niiden yhdistämisen kykyä. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ovat muuan muassa ajattelun ja oppimisen taidot, itsensä ilmaisu- sekä vuorovaikutustaidot ja monilukutaito, joka tarkoittaa kykyä tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. (Opetushallitus 2021).

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet on luokiteltu seitsemään alaluokkaan: 1. ajattelu ja oppimaan osaaminen, 2. kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, 3. itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, 4. monilukutaito, 5. tieto- ja viestintäteknologian osaaminen, 6. työelämän taidot ja yrittäjäyys, sekä 7. osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen) (Opetussuunnitelma 2014).

2.2.2 Elinikäinen oppiminen

Elinikäinen oppiminen on vuosikymmeniä vanha käsite. Sen perimmäisenä tarkoituksena sekä ihanteena on alun perin ollut sivistyksen lisääminen. Lyhyesti voi myös sanoa, että elinikäinen oppiminen tarkoittaa ihmisen kykyä, mahdollisuutta tai pakkoa oppia koko elämänsä ajan. Kasvatustieteen tohtori Heikki Kinnari Turun Yliopistosta on tutkinut tuoreessa väitöskirjassaan (2020), kuinka elinikäisen oppimisen käsite on muuttunut vuosikymmenten saatossa. Kinnari kirjoittaa väitöskirjassaan elinikäisen - tai jatkuvan - oppimisen historiasta: sen juuria on vaikea hahmottaa, vaikkakin jo antiikin Kreikan filosofeilla, varsinkin Platonilla, on ollut vaikutus nykyiseen länsimaiseen käsitykseen ihmisen koko elämään liittyvästä oppimisesta. (Kinnari, 2020, 109-111.)

Jos ajattelee keskustelua tai kirjoittelua elinikäisestä oppimisesta kasvatusta- ja koulutuspoliittisesta näkökulmasta, se alkoi kunnolla vasta 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa. Vaikka käsitteenä sen ensimmäisiä teoreettisia hahmotelmia kehiteltiin jo melkein 40 vuotta aiemmin. Niiden takana olivat brittiläinen Basil Yeaxle sekä kaksi amerikkalaista: Eduard C. Lindeman ja John Dewey, jonka kasvatustilansidonnaisuuteen myöskin tekemällä oppiminen (Learning by doing) perustuu. Elinikäisestä oppimisesta on puhuttu eri aikakausina eri nimillä. Se on vaihtunut elinikäisestä kasvatuksesta jatkuvaan kasvatukseen, jaksottaiskoulutukseen, elämänlaajuiseen oppimiseen, koko elämän läpäisevään oppimiseen ja lopulta 2010-luvulla jatkuvaan oppimiseen. Käsitteet ovat muovautuneet kulloinkin vaikuttaviin yhteiskunnallis-poliittisiin olosuhteisiin sekä yleisesti ajan henkeen. Täytyy kuitenkin muistaa, että käsitteenä elinikäisellä oppimisella ole ikinä ollut vain yhtä tarkkaa, kaikkien hyväksymää määritelmää. Se on tavallaan aina ollut tietynlainen yhdistekäsite, johon eri tahojen ja toimijoiden on helppo heijastaa omia tavoitteitaan sekä toiveitaan. (Kinnari 2020, 112.)

2.2.3 Tilansidonnainen pedagogiikka

Nykyisen opetussuunnitelman (2014) lähtökohtana ilmiöpohjaiseen opetukseen ovat todelliset ilmiöt maailmassa. Ilmiöoppimisella tarkoitetaan oppimista ja opetusta yli oppiainerajojen. Näitä ilmiöitä, kuten työn ja koulutuksen murrosta Fuusio-oppimisessa, pyritään tutkimaan aidoissa ympäristöissä ja tilanteissa. Ilmiöoppimisessa on kysymys oppimistilanteiden laajenemisesta ulos luokkahuoneista, samalla myös oppimistilanteen keskiön muutoksesta, kun oppilaan ja opettajan välinen suhde muuttuu oppilaan ja ympäröivän maailman väliseksi suhteeksi. (Granö, Hiltunen & Jokela, 2018, 6.)

Ilmiöpohjaisen opetussuunnitelman taustalla on tilansidonnaisen pedagogiikan teoria sekä siihen liittyvät erilaiset pedagogiset käytänteet. Tilansidonnaisen pedagogiikan juuret ovat 1950-luvun lopussa, jolloin keskustelu ihmisen ja paikan välisestä suhteesta alkoi. Yksi, joka painotti jo aiemmin oppimisen kokemuksellisuutta sekä samalla kritisoi koulumaailman irrallisuutta lasten fyysisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä, oli John Dewey (1859-1952). Paulo Freire (1921-1997) taas ajatteli pedagogisesti niin, ettei oppimisen paikka ole pelkästään fyysinen tai vuorovaikutuksellinen kokemus paikasta. Hänen mukaansa lapsella tulee olla myös mahdollisuus toimia aktiivisena vaikuttajana ympäristössään, kuten nykyisessä opetussuunnitelmassakin linjataan. Meillä Suomessa ajatteluun on vaikuttanut myös Rauhalan (2005) tunnetuksi tekemä holistinen ihmiskäsitys. Holistisella ihmiskäsityksellä tarkoitetaan, että ihminen on kehollinen, tajunnallinen sekä elämäntilanteeseensa kietoutunut olento, jota voi parhaiten ymmärtää tai auttaa hänen oman maailmansuhteensa kautta. Itse tilansidonnaisen oppimisen käsitteen luoja, Jean Lavenin, mukaan perinteisessä koulussa oppilaiden päät täytetään käyttöyhteydestään irrotetulla ja jopa abstraktilla tiedolla, jota onkin usein vaikea hyödyntää oikeassa elämässä. Tilansidonnaisen oppimisen pedagogiikassa ei siis ole kyse opitun sisällön muistiin säilymisestä tai mieleen painamisesta, vaan oikeasta tilanteesta, jossa opetettava aihe opitaan

ja opittua tietoa hyödynnetään jokapäiväisen elämän ilmiöiden tai ongelmien ratkaisussa. Näin oppiminen on ongelma- ja ratkaisusidonnaista. (Granö, Hiltunen & Jokela, 2018, 7.)

2.2.4 Tekemällä oppiminen (Learning by doing)

Learning by doing, suomennettuna tekemällä oppiminen, kokemalla oppiminen tai toiminnallinen oppiminen perustuu aikaisemminkin mainittuun John Deweyn kasvatusfilosofiaan, jonka tarkoituksena on saavuttaa oppiminen itse tekemällä ja itsereflektion kautta. Dewey korostaa opetusmetodissaan käytännön merkitystä; oppiminen tapahtuu tekemällä, mallia ottamalla ja mahdollisten virheiden kautta autenttisesti, eli luonnollisessa ympäristössään. Uudet opitut taidot syntyvät näin kokemusperäisesti tekemisen kautta. Lyhyesti ilmaistuna oppiminen on seuraus tekemisestä, jolloin opittua voidaan soveltaa käytäntöön. (Pedagoginen kehittäminen 2021.)

Tekemällä oppiminen, eli itse omilla käsillä tekeminen voi tuottaa ihmiselle tyytyväisyyttä ja iloa. Etenkin yksin tai ryhmässä suunnitellut ja toteutetut työt, jotka sisältävät ilmaisuvoimaa, tai sellaiset työt, joissa on ilmennyt yksilölle, tai ryhmälle merkityksellinen ongelmanratkaisu - on tyytyväisyyden kokemus korostunut. Käsillä valmistaminen on ollut ihmisille kautta aikain luonnollista, joko olosuhteiden pakon edessä tai omaksi iloksi. Perinteisten kädentaitojen arvostus, itse tekeminen, artesaanituotteet, paikallisuus ja ympäristötietoisuus ovat nousseet nuorten keskuudessa suosioon. Kyseisen ilmiön voi huomata muun muassa estetiikasta sosiaalisessa mediassa. (Kiviniemi, Allistone 2019, 22.)

Vaikka viittaus Kiviniemen ja Allistonen tekstiin liittyy enemmän ei-formaaliin opetukseen, tukee se vahvasti Fuusio-oppimisen tarkoitusta. Tekemällä oppiminen kulkee käsi kädessä ilmiö-oppimisen elementtien kanssa, kun projekteissa mennään suoraan työelämään tekemään niin sanotusti ”oikeita asioita”.

2.3 Tulevaisuus

2.3.1 Työn- ja koulutuksen murros

Maailman talousfoorumi (World Economic Forum 2016) arvioi, että kaksi kolmasosaa koulunsa aloittavista lapsista tulee työllistymään ammatteihin, joita ei ole vielä olemassakaan. Juuri työn murroksen takia on vaikea arvioida, minkä tyyppistä osaamista tulevaisuuden työelämässä tarvitaan. (Haikkola, Myllyniemi 2020, 21.)

Fuusio-metodi pyrkii tarjoamaan mahdollisuuksia koulutuskentän tulevaisuuden haasteille, työn- ja koulutuksen murrokseen. Haasteina nähdään murroksessa oleva työelämä, digitalisaatio, monikulttuurisuuden kasvu ja globalisaatio. Näiden lisäksi Fuusio-oppijat ry mainitsee kotisivuillaan, että nuoria valmistetaan nykyjärjestelmässä sellaiseen työelämään, jota ei ole enää olemassa. Myös Utti (2018, 11-17) puhuu teoksessaan uuden työn yhteiskunnasta, joka

nähdään usein epämääräisenä ja vaikeasti havaittavana. Ennen kaikkea uusi työ näyttäytyy kuitenkin yhteisöllisenä, joka on samalla luovaa. Nähdään, että uusi työ tarvitsee eläviä ja muuntuvia tietoverkkoja, kaupunkeja, luovia ihmisiä ja etenkin avoimen yhteiskunnan, jossa tietoa osataan käyttää moniin eri tarkoituksiin. Lisäksi uusi työ ei rajoitu tiettyyn paikkaan tai aikaan, vaan sitä voidaan tehdä missä vain ja mihin aikaan tahansa, sekä uuden työn tekijät voivat olla monenlaisissa rooleissa yhtäaikaisesti.

Uuden työn haasteena ei nähdä kysyntää tai itse työntekemistä, vaan yhteiskunnan jähmeät rakenteet, jossa uutta työtä tehdään (Utti 2018, 18). Jotta uuteen työhön pystytään vastaamaan, tarvitaan uusia näkökulmia, kuten joustavuutta, muuntautumiskykyistä ja alati oppivaa lähestymistapaa, jotka palvelevat alati liikkuvaa ja muuttuvaa maailmaa. (Fuusio Learning 2020).

Työn murros omana teemanaan pitää sisällään paljon uhkakuvia sekä epätietoisuutta, lisäksi sen varsinaisesta merkityksestä on vaikea saada kiinni työelämässä. Työn tulevaisuus ja sen murros ovat olleet polttavia puheenaiheita viime vuosina niin Suomessa kuin kansainväliselläkin tasolla. Ilmiönä työn murroksen taustalta löytyy monia tekijöitä, kuten väestön ikääntyminen, työvoiman saatavuuden heikentyminen, liikkuvuuden lisääntyminen, tietoisuuden lisääntyminen sosiaalisesta vastuusta sekä etenkin uusien sukupolvien arvomaailman muutos ja muuttuneet odotukset työelämää kohtaan. Näiden lisäksi jatkuva teknologian kehitys synnyttää yritysten ja organisaatioiden välistä kilpailua. (CGI 2020.)

CGI on julkaissut tuoreen tutkimuksen vuonna 2020 työn murrokseen liittyen. Tutkimus vastaa muun muassa kysymyksiin; mitä työnmurros on? Ja mitä siitä pitäisi vähintään tietää? Työnmurros näkyy työelämässä monimuotoisesti, toisaalla se on synnyttänyt automatisointia, jolloin luonnollisesti työntekijöiden rooli muuttuu. Näkyvin muutos työn murroksessa lienee perinteisten työaikojen muutos: työnteko on yhä enemmän projektiluontoista, jota toteutetaan yhteistyössä verkostoissa. Keikkaluontoisuus, osa-aikaisuus ja freelancer-tyyppiset työt ovat yleistyneet. Vanhojen rakenteiden uusiutuminen ja uudenlainen johtaminen ovat avainkysymyksiä työn luonteen muutokselle. Tarvitaan yksilöllistä ja valmentavaa johtajuutta: työnantajan tulisi osata johtaa muutosta ja samalla varmistaa oma, sekä alaisten osaaminen ja mahdollisuus kehittyä työssään. Työn luonteen muutoksen lisäksi työntekijät tutkimuksen mukaan vaativat vastuullisuutta. Se ilmenee muun muassa siten, että työntekijät haluavat parempaa ja huolehtivampaa johtajuutta. Työnantajilta odotetaan työntekijäymmärrystä, hyvän ilmapiirin luomista ja kuormittavien tekijöiden poistamista työmaailmasta. Lisäksi asiakkaat vaativat yhä parempaa ja tehokkaampaa palvelua, johon työntekijän on pystyttävä vastaamaan: digitaalisesti tai manuaalisesti.

Työn murros näkyy myös siten, että työ ja sen osaamisvaatimukset, sekä ihmiset tulisi saada kohtaamaan keskenään, eli työtä pitäisi olla siellä missä ihmisetkin ovat. Tästä esimerkkinä

toimii hyvin työperäisen maahanmuuton helpottaminen. (CGI 2020.) Työn murroksen vaatimukset eittämättä synnyttää monenlaisia ajatuksia: yksilöiltä vaaditaan paljon osaamista ja jatkuva kehitystä.

Myös koulumaailmassa pyritään vastaamaan työn murroksen vaatimiin edellytyksiin, joka ilmenee tuoreimmassa, vuoden 2014 peruskoulun opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelmassa puhutaan oppimisen laaja-alaisuudesta ja ympäröivän maailman muutoksesta. Oppilaita halutaan kasvattaa tiedon- ja taidonalat ylittävään ja yhdistävään osaamiseen. Nähdäksemme nämä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ovat linjassa työn murroksen haasteisiin nähden ja näin pyrkivät myös vastaamaan niihin.

Fuusio-menetelmä tähtää vastaamaan niin työn murroksen tarpeisiin, kuin opetussuunnitelmankin laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin. Fuusio-menetelmän tavoitteena on saada lapset ja nuoret osallisiksi kosketuksiin työmaailmaan siten, että he pääsevät aitoihin projekteihin mukaan, verkostoitumaan ja oppimaan käytännössä suurien kokonaisuuksien hallitsemisen. Omien sanojensa mukaan Fuusio-menetelmä ”tähtää vastaamaan liikkuvan maailman yhteiskunnalle esittämään haasteeseen”, eli uskoaksemme työn murroksen haasteisiin. Fuusio-menetelmä yhdistää vuorovaikutuksellisen ja tavoitteellisen yhteistyön koulu- ja työmaailman välillä. Fuusio-oppijat Ry itsessään on valmis avoin alusta, jossa on mahdollista rakentaa yhteistä tulevaisuutta. Toiminnan tarkoituksena ei kuitenkaan ole valmistaa oppilaita pelkästään työelämää tai yrittäjyyttä varten, vaan projekteissa on huomioitu esimerkiksi yhteisöllisyyden merkitys ja oppilaiden osallisuuden vahvistaminen. (Fuusio learning 2020.)

Työelämä puolestaan hyötyy Fuusio-menetelmästä muun muassa mahdollisuuksilla löytää uusia näkökulmia tulevilta palvelun tai tuotteen käyttäjiltä. Projektiin osallistumalla toimialat hyötyvät yhteistyöstä saaden pitkän tähtäimen resursseja tulevilta sukupolvilta, esimerkiksi luovuuden, tietotaidon ja osaamisen muodossa. (Fuusio learning 2020.) Näemme myös, että työelämä saa oppilailta tuoreita näkökulmia ja ideoita eri lähtökohdista.

Työelämän muuttuessa, tulee koulumaailmankin vastata tulevaisuuden tarpeisiin. Sitran nettisivuilla kerrotaan, että tulevaisuuden tavoitteena on luoda nykyisestä koulutusjärjestelmästä paremminkin osallisuusjärjestelmä. Sitra toteutti jo vuonna 2002 Oppimisella osallisuutta -workshopeja, joissa tarkasteltiin muuan muassa työelämän ja koulutuksen välistä yhteistyötä sekä koulutusjärjestelmän rakenteellisia haasteita. (Sitra 2020.)

Taloudellisen tiedotustoimisto TATin vuonna 2018 toteuttaman Kun koulu loppuu -kyselyyn vastanneista lukiolaisista ja ammattikoululaisista vain joka kolmas koki saaneensa riittävää ohjausta uravalintoihinsa toisen asteen opintojen aikana. Yläkouluikäisistä vastanneista osuus on vain joka neljännes. TATin kyselyssä ohjaus käsitteenä oli eroteltu uravalintoihin tai jatko-opintoihin liittyvään ohjaukseen. Tuloksia tarkastellessa ammatinvalinnanohjaus näyttäisi jäävän ohuemmaksi kuin jatko-opinto-ohjaus. On myös tehty havaintoja, joiden mukaan monet

hakeutuvat opintoihin vailla selkeää mielikuvaa siitä, mitä todella haluaa tulevaisuudessa opiskella tai millä alalla tehdä töitä. Nuorten epävarmuus ammatin tai opintosuunnan valinnassa, sekä toisaalta kiinnostuksen kohteiden vaihtuminen, on ymmärrettävää. Silti näyttää siltä, että työelämä-tietouden ja ammatinvalinnanohjauksen tarjoaminen riittävän varhaisessa vaiheessa säästäisi resursseja niin yksilön kuin yhteiskunnankin näkökulmasta. (Haikkola, Myllyniemi 2020, 21.)

Fuusio-oppimisessa pyritään kasvattamaan etenkin työelämä-tietoutta käytännön tekemisen kautta. Esimerkiksi aiemmin mainitussa draamallisessa työpajassa keskusteluaiheena oppilaiden kanssa oli työelämän säännöt. Vaikka kyseinen työpaja ei ollutkaan varsinainen työelämä-projekti, kuten muotisuunnitteluprojekti, oli siinä keskeisenä teemana työnteko ja työelämän pelisäännöt.

Granön, Hiltusen, Jokelan ym. mukaan käsitteiden ja sanojen täyttämässä koulumaailmassa, kuin myös tutkimusmaailmassa, toisenlainen tapa esittää tietoa on vielä vähäistä. Taide- ja taitoaineiden parissa on oppiainerajoja ylittäviä keinoja opettamiseen ja tiedontuottamiseen, jotka pelkän tekstin ja puheen lisäksi huomioivat myös ihmisen kokonaisuutena kaikkine aisteineen sekä muut eliöt, esineet, materian ja asiat. (Granö, Hiltunen, Jokela ym. 2018, 8). Fuusio-oppijat mahdollistavat toiminnallaan yli oppiainerajojen meneviä oppimiskokemuksia.

Myös Demos Helsingin vuoden 2017 teettämässä Työ 2040 - Skenaarioita työn tulevaisuudesta -selvityksessä tuodaan esille, kuinka jäykkä nykyinen koulutusjärjestelmämme on. Selvityksessä mainitaan, ettei koulutusjärjestelmä nykyisellään, vaikka ilmiöoppiminen onkin osa opetus-suunnitelmaa, tue koko elämän läpi jatkuvaa oppimista. Se tukee on-off-opiskelun mallia, jossa koulutus ja työelämä ovat eroteltu toisistaan. Vaikka Suomen koulutusjärjestelmä on perinteisillä, globaaleilla mittareilla maailman parhaimpia, ovat sen jäykkyys ja ongelmakohdat aiheuttaneet muun muassa haasteita työmarkkinoilla työnvälitykseen. (Jousilahti, Koponen & Koskinen ym. 2017, 90.)

Niin 2019 Nuorisobarometrin kuin TAT:in Kun koulu loppuu -kyselyn perusteella voidaan sanoa, että ainakin haastatteluihin ja kyselyyn vastanneet nuoret ovat tietoisia tulevaisuuden työelämän mahdollisuuksista sekä haasteista. Tämä viittaa siihen, että jatkuvan oppimisen käsitettä on sisäistetty. Tuloksista päätellen myös elinikäinen oppiminen ja sen jatkuva korostuminen tulevaisuudessa koetaan tärkeäksi. (Haikkola, Myllyniemi 2020, 48.)

2.3.2 Ekososiaalinen sivistys

Ekososiaalinen sivistys pyrkii kestävään elämäntapaan, yhteiskuntana ja kulttuurina: ihmisen ja luonnon väliseen kohtuulliseen kohtaamiseen tuoden hyvinvoinnin ulottuvuuksia niin ihmisille, kuin luonnollekin. Tarkoituksena on mahdollistaa hyvän elämän edellytykset maapallon kantokyky huomioiden niin nykyihmiskunnalle, kuin tulevaisuudenkin sukupolville. Lisäksi

ekososiaalinen sivistys kritisoi nykyistä olemassaolon ihannetta, joka painottuu materiakeskeiseen ja talouskeskeiseen ajattelutapaan. Ekososiaalisen sivistys mahdollistuu systeemisen ajattelun kautta, eli ajattelusta, jossa hahmotetaan kokonaisuuksia ja toimintalogiikkaa. Systemisen ajattelun lisäksi ekososiaalisen sivistyksen kulmakivinä ovat vastuullisuus, ihmisten välinen yhteistoiminta ja kohtuullisuus. (Oppilaitoksen kestävän kehityksen sertifiointi 2020.)

Myös perusopetuksen opetussuunnitelma (2014) käsittelee kestävän elämäntavan merkityksellisyttä. Opetussuunnitelmassa (2014, 16) painotetaan, että ihminen on osa luontoa ja siten myös täysin riippuvainen siitä: ymmärtäminen ihmisen riippuvuudesta luontoon nähdään keskeisenä merkityksenä osana kasvatusta. Perusopetuksessa ekososiaalinen sivistys on välttämättömyys ja oppilaita ohjataan ja kasvatetaan tähän ajattelumalliin. ”Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen, sekä sosiaalinen ja kulttuurinen” (Opetussuunnitelma 2014, 16). Ekososiaalisella sivistyksellä luodaan sellaista elämäntapaa ja kulttuuria, jonka lähtökohtina ovat ekosysteemien monimuotoisuuden uusiutumiskyky, ihmisarvon loukkaamattomuus ja osaamispohjan rakentaminen luonnonvaroja kunnioittavaan toimintaan osana kiertotaloutta. Ekososiaalinen sivistys sisältää lisäksi ilmastonmuutoksen ymmärtämisen, sekä kestävän toiminnan periaatteet. (Opetushallitus 2014, 16.)

Fuusio-menetelmän toiminnan yhtenä kulmakivenä on auttaa lapsia ja nuoria hahmottamaan yhteiskunnan eri sektoreita ja toimijoita. Näiden hahmottamisen tarkoituksena on, että lapset ja nuoret kasvaisivat ja osallistuisivat yhteiskunnan toimintaan sosiaalisesti kestäväällä tavalla (Fuusio 2020).

Ekososiaalinen sivistys ja tämän huomioiva työote on käytössä myös muun muassa sosiaalialalla. Ekososiaalisella työotteella pyritään panostamaan ihmisten väliseen yhteistyöhön, nähdään ihmisten ja luonnon välinen riippuvuussuhde ja lisäksi pyritään poistamaan sellaisia vahingoittavia tekijöitä, jotka ovat yhteydessä yksilöön ja yhteiskuntaan. Nämä vahingoittavat tekijät halutaan tunnistaa ja ennaltaehkäistä esimerkiksi eräällä sosiaalisen vaikutuksen arvioinnilla, jolla tunnistetaan ja arvioidaan ihmisten hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä (Saarikko 2019, 18).

2.3.3 Innovointi osana Fuusio-menetelmää

Innovaatio ei ole pelkkä keksintö tai uusi idea. Se on laajempi käsite, jolla on monenlaisia määritelmiä. Työ- ja elinkeinoministeriön sivustolla avataan käsitettä niin, että innovaatioissa kyse on uudeltaisista hyödyllisistä tuotteista, prosesseista, palveluista tai menetelmistä. Ministeriön mukaan innovaatioiden perustana on koulutus ja osaaminen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020.)

Koiviston, Mikkosen, Vadénin ym. Rajoja ylittävä innovointi -teoksessa (2011) innovaatiota luonnehditaan ”laajasti ottaen ideaksi, käytännöksi, esineelliseksi tai menetelmälliseksi ratkaisuksi, jonka potentiaaliset omaksujat näkevät ja käsittävät uudeksi”. Olennaista innovaatiossa ei ole

se, onko se objektiivisesti, eli ulkopuolisen tai asiantuntijan silmin, katsottuna uusi. Olennaista innovaatiossa on se, että pitävätkö sen potentiaaliset omaksujat sitä uutena. Uutena pitämisellä ei tarkoiteta, että keksintöä pidettäisiin automaattisesti heti hyvänä. Tilanne voi olla juuri päinvastainen, kun uusi idea tai ratkaisu koetaankin huonommaksi esimerkiksi käyttöönottamiseen ja oppimiseen liittyvien vaikeuksien, riskien tai uhkakuvien vuoksi. Samankaltaisia ratkaisuja voidaan keksiä ajan saatossa uudelleen ja uudelleen, jopa rinnakkain samaan aikaan useassa paikassa. (Koivisto, Mikkonen, Vadén ym. 2011, 18.)

Innovointia voidaan katsoa myös rajatumasta näkökulmasta, jolloin innovaatiot voidaan jakaa kaupallisiin ja ei-kaupallisiin, yhteiskunnallisesti tunnistettuihin ja käyttöönotettuihin innovaatioihin. Hyviä esimerkkejä ei-kaupallisista yhteiskunnallisista innovaatioista on demokratia, vertaistuotanto ja parlamentarismi. (Koivisto, Mikkonen, Vadén ym. 2011, 18.)

Fuusio-oppiminen opetusmenetelmänä on sellainen innovaatio, jossa ideat toiminnan taustalla eivät ole uusia. Tilannesidonnainen pedagogiikka, ilmiöoppiminen, ylisukupolvisen huono-osaisuuden vähentäminen, osallisuuden tukeminen ja tekemällä oppiminen ovat vanhoja ajatuksia, jotka yhdistyvät Fuusio-oppimisessa tavoitteellisesti uudella tavalla.

Fuusio-oppijoiden innovatiivinen toiminta voidaan nähdä sosiaalisena innovaationa.

Eikä Fuusio-oppiminen innovaationa ole ensimmäinen toimija, joka toiminnallaan pyrkii yhdistämään koulutusta ja työelämää tavoitteellisesti. Suomessa hyvä esimerkki vastaavista toimijoista on TAT:in Yrityskylä. Yrityskylä on luotu pääasiassa 6- ja 9-luokkalaisille areenaksi, joka on kuin pieni simulaatio yhteiskunnasta yrityksineen, palveluineen ja kansalaisineen. Kuudesluokkalaisten Yrityskylä-toiminta painottuu työelämään/yrittäjyyteen, kansalaisuuteen ja kulluttajuuteen. Yhdeksäsluokkalaisille suunnatussa toiminnassa painottuu yrittäjäyys ja talous. (Yrityskylä 2021).

Fuusio-oppijoita ja Yrityskylää yhdistää uusien, erilaisten oppimisympäristöjen luominen niin, että koulumaailma ja työelämä kohtaavat. Arvoissa on ehkä kuitenkin pieni ero; Fuusio-oppijat Ry ei toiminnassaan painota yrittäjäyttä tai markkinoita korkealle, vaan ekososiaaliset arvot yhdessä oppilaiden osallistavuuden sekä sosiaalisten innovaatioiden kanssa ohjaavat Fuusio-oppijoiden toimintaa.

3 Tutkimuksen toteutus

Tässä kappaleessa esittelemme opinnäytetyömme tavoitteet, tarkoituksen ja tutkimuskysymykset. Näiden lisäksi osiosta löytyy tutkimuksemme toteutustapa, kuvailemme tutkimus-, aineistonkeruu- ja analyysimenetelmät, joita käytimme tutkimuksessa. Lopussa hahmotamme

tutkimuksen kohderyhmää, keitä haastattelemme ja miksi. Viimeisenä pohdimme tutkimuksen eettisiä kysymyksiä.

Opinnäytetyömme tutkimustavoitteina on kartoittaa Fuusio-menetelmän toimintaa: mitä se konkreettisesti sisältää ja mitkä ovat toiminnan mahdollisuudet ja kehittämiskohdat. Lisäksi tarkoituksena on ottaa selvää, että miten Fuusio-oppijoiden toiminnassa ilmenee osallisuus, oppiminen ja tulevaisuus.

Tutkimuskysymykset ovat:

- Mitä Fuusio-oppijoiden toiminta sisältää konkreettisesti?
- Miten kolme teemaa: osallisuus, oppiminen ja tulevaisuus teorioineen näkyvät Fuusio-oppijoiden toiminnassa?
- Mitkä ovat Fuusio-oppijoiden mahdollisuudet ja kehittämiskohdat?

3.1 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyömme tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimus ei ole yksiselitteinen menetelmä, vaan se sisältää monenlaisia traditioita, aineistonkeruita, analyysimenetelmiä ja lähestymistapoja (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Karkeasti kuvailtuna laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ja selittämään tutkittavaa ilmiötä lisäksi viitaten muuhun tutkimukseen ja teoreettisiin viitekehyksiin. Tutkittavavan ilmiön havaintoja pelkistetään ja keskitytään oleellisiin seikkoihin. Laadullinen tutkimus on hyvä rinnastaa määrälliseen tutkimukseen ymmärtääkseen hieman paremmin sen ideaa: määrällinen, eli kvantitatiivinen tutkimus pyrkii selittämään ilmiötä mittaamalla viitaten myös muihin tutkimuksiin ja hypoteeseihin. Toisin kuin laadullinen tutkimus, määrällinen tutkimus tuottaa havaintoja lisäksi erilaisten muuttujien määrittelyillä, tilastoinnilla, koodaamisella, sekä keskiarvojen ja yhteyksien mittaamisilla. (Alasuutari 2011, 41.)

Koska tutkimuksemme tarkoitus on kartoittaa ja Fuusio-menetelmän tuomia kokemuksia ja ilmiöitä, on luonnollisinta tällöin kuulla osallistujien kokemuksia. Laadullisen tutkimuksen pohjautuessa kokijoiden subjektiiviseen näkemykseen, puhutaan silloin havaintojen teoriapitoisuudesta. Havaintojen teoriapitoisuuteen vaikuttavat kokijan subjektiivisen näkemyksen lisäksi tutkittavalle ilmiölle annetut merkitykset ja millaisin välinein tutkimus toteutetaan. Kaikki nuo kolme tekijää vaikuttavat oleellisesti tutkimustuloksiin. Mikään tieto tutkimuksessa ei tällöin ole objektiivista, sillä tutkittavan ilmiön havainnointiin vaikuttavat haastateltujen näkemykset, mutta lisäksi tutkijan ymmärrys tutkimusasetelmasta: tulokset eivät siis ole irrallisia käytetystä havaintomenetelmästä ja käyttäjistä. Teoriapitoisuutta kutsutaan laadullisen tutkimuksen kulmakiveksi. (Tuomi & Sarajarvi 2018.)

Valitsimme aineistonhankinnan menetelmäksi teemahaastattelun. Teemahaastattelu sopii menetelmäksi tutkimukseemme hyvin, sillä tarkoituksena on saada selville haastateltavien näkökulmia, ajatuksia, käsityksiä ja tunteita (Hirsjärvi & Hurme 2008, 41.) Toisin sanoen, haastateltavien kokemuksia ja näkemyksiä Fuusio-menetelmästä. Haastattelun valitsimme myös siksi, että se tavoittaa enemmän henkilöitä, sillä yleistä on, että esimerkiksi lomakehaastattelusta on helpompi kieltäytyä ja näin osallistujaprosentti jäisi pieneksi. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 36.)

Tutkimuksen kohderyhmänä oli Fuusio-menetelmää hyödyntäneet henkilöt, eli kolme peruskoulun oppilasta, opettaja, sekä kaksi työmaailman edustajaa. Tarkoituksena oli, että jokainen haastateltava vastaisi oman roolinsa ja kokemusmaailmansa kautta, oppijana, opettajana tai työmaailman edustajana. Tavoitteenamme oli haastatella kuutta osallistujaa ja huomasimme iloksemme, että tämä tavoite toteutui. Haastattelut kestivät vähintään 20 minuuttia ja enintään tunnin, riippuen haastateltavasta.

Tutkimuksemme teemat ja niiden alla olevat teoriat, jotka löytyvät myös Fuusio-menetelmän taustalta toimivat teemahaastattelun suuntaviivoina, jolloin haastattelu on puolistrukturoitu. Ajattelimme, että nämä kolme teemaa; osallisuus, oppiminen ja tulevaisuus tulevat korostumaan haastatteluissa jokainen erikseen riippuen siitä, keitä haastattelempa. Huomasimme haastattelun lomassa, että ennakkokäsityksemme haastattelutuloksista pitivät paikkaansa, esimerkiksi Fuusio-menetelmään osallistunut opettaja tuotti luonnollisesti enemmän tietoa omaan alaansa koskien, eli oppimiseen liittyviä seikkoja, kun taas työmaailmasta haastateltu osallistuja katsoo kokemuksia menetelmästä oman alansa ja roolinsa näkökulmasta.

Koska käsillä oleva tutkimus on sosiaalialan koulutuksen opinnäytetyö, huomioimme haastattelussa erityisesti yhteiskunnallista näkökulmaa, tässä tapauksessa osallisuuden perspektiiviä.

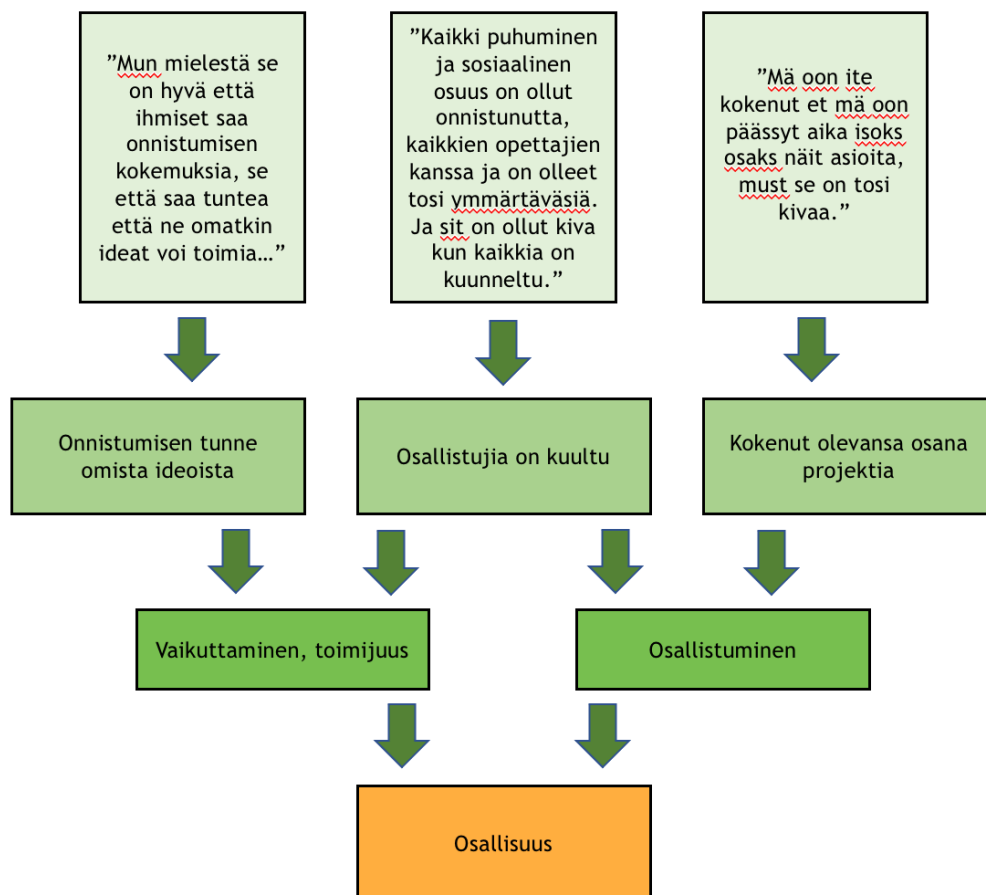
3.2 Aineiston käsittely

Haastattelut toteutimme huhtikuussa 2021. Seuraavaksi nauhoitimme ja litteroimme aineiston, jonka jälkeen luokittelimme aineiston teemoittain; osallisuus, oppiminen ja tulevaisuus. Tarkoituksena oli luokitella ja rajata aineisto mahdollisimman tarkasti, jotta epäolennainen tieto karsiutuisi pois. Tarkkaan luokitteluun pyrimme myös siksi, että itse tulosten analysointi olisi vaivattomampaa ja loogisempaa. Haastattelun vastaukset maalasimme eri väreillä, joka toimi itse myös luokitteluna; osallisuus punaisella, oppiminen vihreällä ja tulevaisuus sinisellä. Näin saimme hahmoteltua teemoja helpommin. Tässä vaiheessa myös pelkistimme vastauksia, jotta niiden mahdollinen tunnistettavuus häviäisi.

Opinnäytetyömme tutkimuksessa hyödynsimme teoriasidonnaista analyysitapaa, eli abduktiivista päättelyä. Kyseinen analyysitapa on mielestämme sopivin vaihtoehto eri analyysitavoista, sillä jo tutkimuksen alkumetreillä oli valittu teemat ja niiden sisältämät teoriat, jotka ohjasivat aineiston analyysia. Toisin sanoen aineistomme ei perustu suoraan teoriaan, vaikka se onkin

vahvasti läsnä analyysissä. Tutkimustuloksia analysoidessa teoriasidonnainen analyysitapa vahvistui siten, että peilasimme tuloksia jatkuvasti ennalta valittuun teoriaan. Tulosten tulkinnoissa siis kaikuvat ennalta valitut teoriat. Taustalla olevat teoriat selittivät tai vahvistivat tuloksia, mikä helpotti johtopäätösten prosessointivaiheessa.

Aineistoanalyysimenetelmäksi valikoitui teemoittelu, koska se sopi mielestämme teemahaastattelun analyysitavaksi. Lisäksi näimme, että teemoittelulla voi mahdollistaa haastatteluvastusten yhteneväisyyksien ja eroavaisuuksien tarkastelun, jonka avulla voi tehdä yleistyksiä. Alla kuvio havainnollistamassa teemoittelun prosessia:

Kuvio 1: Esimerkki teemoittelusta

Teemojen luokittelulla saimme lisäksi tutkimukseen tyyppiesimerkkejä ja yleistyksiä: joten emme pelkästään etsineet haastateltavien näkökulmista yhtenäisyyksiä tai eroavaisuuksia, vaan myös Fuusio-menetelmän tyyppillistä logiikkaa.

3.3 Eettiset kysymykset

Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden huomioimme toteuttamalla teemahaastattelun nimettömänä ilman henkilötietoja, jotta vastaajilla olisi luonnollisempaa ilmaista ajatuksensa

mahdollisimman oman näköisinä. Tarkoituksena oli tuoda osallistujien ääni kuuluviin. Halusimme huomioida tutkimuksessa universalismin, eli sisällönanalyysin perustelemisen persoonattomana: emme ilmentäneet tutkimuksessa omia mielipiteitä tai antaneet oman persoonan vaikuttaa tutkimustuloksiin. Universalismin lisäksi puolueettomuus oli tutkimuksemme keskeinen periaateksi, sekä voittoa tavoittelematon lähtökohta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 109.) Ennen teemahaastattelua olimme tehneet oppilaiden huoltajille opinnäytetyöstämme lyhyen esittelyn ja suostumuslomakkeet. Suostumuslomakkeiden tarkoituksena on varmistaa tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus, sekä osallistujan mahdollisuus keskeyttää tai peruuttaa osallistuminen. Teemahaastattelussa nauhoitimme keskustelut ja eettisen tutkimuksen periaatteiden mukaisesti hävitimme kaikki nauhoitteet ja muut haastatteluihin liittyvät muistiinpanot. Koska haastattelimme suurimmaksi osaksi alaikäisiä, oli mielestämme tärkeää tehdä haastattelutilanteista mahdollisimman ikätasoon sopivat. Huomioimme tämän kysymysten asettelussa ja tavassa haastatella sekä keskustella lasten kanssa.

4 Tutkimustulokset

Tässä luvussa kuvaamme laadullisen tutkimuksemme tuloksia. Tutkimustulokset ovat peräisin teemahaastatteluista, joihin osallistui yhteensä kuusi haastateltavaa. Haastattelimme kolme alakoulun oppilasta, kahta työelämän edustajaa sekä yhtä opettajaa. Jokainen haastateltava on ollut osallisena jossakin Fuusio-oppijat Ry:n projektissa, kukin omassa roolissaan joko oppijana, työelämän edustajana ja oman alansa asiantuntijana tai luokanopettajana, joka on varmistanut projektin istuvuuden opetussuunnitelmaan.

Ensin esittelemme vastauksia kysymykseen, mitä Fuusio-oppijoiden toiminta sisältää konkreettisesti. Seuraavaksi syvennymme kolmeen ennalta valittuun teemaan: osallisuuteen, oppimiseen ja tulevaisuuteen. Viimeisenä käsittelemme kysymystä mitkä ovat Fuusio-oppijoiden mahdollisuudet ja kehittämiskohdat.

4.1 Projektien sisältö ja osallistujien kokemukset

Haastattelutilanteissa ensin kysyimme osallistujilta, millaisia kokemuksia heillä on projekteista, joihin olivat osallistuneet. Keskusteluissa nousi esille luonnollisesti toiminnan sisältö, eli miten osallistujat olivat nähneet toiminnan sisältävän konkreettisesti. Näemme myös tarpeelliseksi tuoda esiin mielipiteitä projektin lopputuloksesta, koska se helpottaa toiminnan kokonaisuuden hahmottamista.

”Mun mielestä nää on enemmänkin ollu oppilaille sellaisia tutustumisia erilaisiin asioihin, niin kuin tällöisiä tutustumisprojekteja, et pääsee testaamaan millaista vois olla työskentely erilaisten ihmisten kanssa, niin kuin töiden tekeminen vaikkapa. Esimerkiks on ollut eri aloja, se muotiprojekti oli ihan eri asia

ja sitten oli tää ministeriö ja nää puheet ja kaikkee. Mun mielestä tää on sitä et laajennetaan oppilaiden näkökulmaa, et näkee asioit myös eri paikoista.”

Haastateltu oppilas koki toiminnan työhön ja työpaikkoihin tutustumisena. Lisäksi vastaaja näki, että toiminta mahdollistaa laajentuneen oppimisen näkökulman, koska oppimista ja uuden oivaltamista oli tapahtunut jossain muualla kuin perinteisesti koulussa.

”Ensin kontaktoitiin ja kartoitettiin luokkamme tarpeet ja opetussuunnitelman yhteensovittaminen projektiin, eli huomioitiin oppilaitos ja ikäluokka. Sitten oli aikataulutus ja selkeä tavoite itse toiminnalle. Seuraavaksi toteutus ja lopuksi tulosten tarkasteleminen kontekstiin sopivalla tavalla.”

Yllä oleva vastaaja, opettaja hahmotti Fuusio-oppijoiden kanssa käytävää yhteistä toimintaa kokonaisuudessaan, ensikontaktista tulosten tarkasteluun. Vastaaja ei kuvaillut jotain tiettyä yksittäistä projektia. Vastauksesta ilmenee, että ensin oli kontakti Fuusio-oppijoiden edustajiin, sitten kartoitettiin osallistujien tarpeet ja projektin istuvuus opetussuunnitelmaan. Ennen projektia hahmotettiin toiminnalle selkeä aikataulu ja tavoite.

Seuraavassa vastauksessa työelämän edustaja on kuvannut yksittäisen projektin vaihe vaiheelta. Ensin työelämän edustaja avasi oman alansa työvaiheita ja havainnollisti niitä kuvin. Tämän jälkeen alettiin hahmottaa yhteistä projektia, ensin teeman esittelyllä, joka tarkentui myöhemmin lasten luonnostelujen myötä. Seuraavaksi projektissa edettiin eteenpäin työvaihe kerrallaan loogisesti muotialan työvaiheita noudattaen. Projekti kesti yhteensä neljä kertaa, kolme tai neljä tuntia kerrallaan, sisältäen käynnin Kierrätyskeskuksessa. Työelämän edustajan vastauksesta näkee, että lapset ovat olleet projektin keskiössä ja siinä on huomioitu lasten ikätaso muun muassa kuvituksen teeman (ilo) valinnassa.

”Oppilaille avattiin hieman muotisuunnitteluprosessia ja näytettiin referenssikuvia muodistetuista vaatteista, erilaisista vaateprinteistä ja painokuvioista, sekä esiteltiin vaatekokoelman teema. Oppijoille tulostettiin monisteita, joissa oli kuvia vaatteista. Näihin kuviin vaatteista he luonnostelivat omia ilonaiheitaan (teemaan liittyi vahvasti ilo, joten kuvituksen aiheiksi valikoitui heidän omat ilon aiheet) Jokainen valitsi parhaan ideansa ja siitä piirrettiin vapaasti kuva vaatteessa, ja siitä kuvasta tehtiin sabluuna. Lasten kanssa käytiin Kierrätyskeskuksessa, jossa heille annettiin värikartta, jonka perusteella he kävivät valitsemassa myymälästä vaatteen. Lopuksi Sabluunan avulla oppilaiden suunnittelemat kuvitukset painettiin ja maalattiin vaatteisiin. Projektiin osallistuvat muotisuunnittelijat sekä muotisuunnittelija opiskelijat, sekä opettaja avustivat oppilaita painoprosessissa.”

Alla oleva sitaatti on oppilaan näkemys yllä esitetystä projektista. Vastauksesta jää sellainen kuva, että niin oppilaalla kuin työmaailmankin edustajallakin oli samanlainen näkemys projektin vaiheista:

”Me tehtiin printtejä. Me ei sinäänsä suunniteltu mitään vaatteita. Käytiin kierrätyskeskuksessa ne (vaatteet) hakemassa ja saatiin ite päättää mitä me haetaan. Me emme hakeneet niitä (vaatteita) itsellemme vaan siihen yhteiseen projektiin. Sitten alettiin miettiä että minkälaisia printtejä haluttiin niihin vaatteisiin, niin ehkä vähän et minkälaisiin vaatteisiin nää printit tulee. Sit me sieltä saatiin sopivat vaatteet (Kierrätyskeskus), ja alettiin leikkaamaan koulun vanhoista alustoista sapluunoita. Sit me vielä maalattiin ne ja viimeisteltiin.”

Seuraavassa sitaatissa Fuusio-oppijoiden toiminnasta ei puhuta ”perinteisestä” projektista, vaan eräästä yhteistyöstä. Kyseiseen Saa kuulua! - yhteistyöhön osallistui työelämän edustaja, oppilaat ja luokanopettaja. Yhteistyön tarpeenmukaisuus tarkastettiin Opetussuunnitelmasta (2014), jotta oppilaiden hyöty toiminnasta varmistui. Saa Kuulua! -yhteistyössä korostui etenkin oppilaiden osallisuuden ja aktiivisen toimijuuden vahvistaminen. Työelämän edustaja näki, että yhteistyöhön osallistuneet oppilaat olivat yhteistyökumppanuuden lisäksi myös uusi kohderyhmä heidän oman alansa toiminnassa.

”Vedettiin kasaan tällainen Saa kuulua! -opas oivalluksia osallisuuden edistämiseksi. 12 oivalluksen alle kerätty semmoisia juttuja, joiden kautta kuntien ja kaupunkien viranhaltijat ja heidän sidosryhmänsä pystyisivät enemmän ymmärtämään missä osallisuudesta on kyse, koska se liittyy niin monen kaupungin strategiaan (...) Fuusio oppijat Ry:stä tulivat meidän toimistolle ja siinä jonkun aikaa mietittiin että olisi kiva joku projekti mihin Fuusiota voisi hyödyntää. (...) Tehtiin videoita missä oppilaat ite pääsivät ääneen ja siinä näkyis mahdollisimman vapaasti, että miten he tulkitsevat niitä osallisuuden oivalluksia. (...) tekivät ne (videot) viidesluokkaisten kanssa ja ne oli ihan huikkeita ja hienoja. Ja mahtavaa siinä oli se, että siinä toteutui se tuore ja freesi näkökulma siihen aiheeseen (osallisuus) ja se varmasti herätti erilailla sen koko jutun eloon. Ja mikä tärkeintä että löydettiin ihan uus kohderyhmä, vaikka en tiedä lukiko kukaan nuorista sitä julkaisua kannesta kanteen, mutta ainakin perehtyivät niihin teemoihin ja tulivat ajatelleeks ja käyttivät sitä luovaa energiaa sen esittämiseen. Niin oltiin kyllä heistä (nuorista) tosi ylpeitä. Ja julkistamistilaisuus oli ympäristöministeriön tiloissa.”

Mitä mieltä osallistujat ovat olleet projektien lopputuloksista? Vastauksista ilmenee, että kaikki vastaajista olivat tyytyväisiä. Osallistujat kokivat hyötynensä jollain tavalla projektista, olipa rooli siinä ollut mikä tahansa. Oppilaat pääsivät tutustumaan työelämään, opettaja sai uudenlaisen oppimiskokonaisuuden Opetussuunnitelman (2014) mukaisen opetuksen tueksi, sekä

työelämän edustaja sai projektin avulla näkyvyyttä ja jälkimarkkinointi oli kukoistanut. Ennen kaikkea työelämän edustaja koki lasten kanssa tehtävän työn mukavana asiana:

”Hyvin meni, Tuli hienoja töitä ja oli kivaa tehdä töitä yhdessä. Saatiin näkyvyyttä, näytös oli täynnä katsojia sekä saatiin huikea jälkimarkkinointi. Sain ideoita, suunnitelmia, näkemyksiä sekä pääsin hyödyntämään myös oppilaitosten resursseja kuten materiaaleja ja työtiloja. Myös yhteistyökumppaneita on helpompi saada mukaan, kun on lapsia ja nuoria mukana.”

Seuraava haastateltu opettaja on ollut mukana muutamassa Fuusio-projektissa. Myös hän oli tyytyväinen lopputuloksiin. Haastattelussa opettaja kuvasi, että projekti oli hyödyllinen, etenkin siksi että se istui sen hetken Opetussuunnitelmaan (2014). Vastauksesta näkee konkreettisesti, että projekti ei vaatinut opettajalta lisäresursseja, vaan vapautti opettajalle pikemminkin enemmän aikaa muuhun työhön, koska hänellä ei mennyt työaikaa opetustyön suunnitteluun. Lisäksi opettaja oli tyytyväinen siihen, että oppilaat pääsivät näkemään työelämän eri toimijoita ja osallistumaan oikeisiin, konkreettisiin projekteihin.

”Olen ollut ylpeä opettaja jokaisen Fuusio-projektin jälkeen. Projektit ovat olleet onnistuneita ja se on hyödyttänyt kaikkia osapuolia. Eritoten kivaa on ollut, että ne on sopinut juuri sen hetkiseen opetussuunnitelmaan. Minun ei ole tarvinnut kirittää tai karsia muuta opetusta yhteistyön myötä.”

”Oppilaat pääsevät näkemään työelämän eri toimijoita ja osallistumaan oikeisiin projekteihin. Opittua teoriaa pystyy soveltamaan käytäntöön. Ja fuusioprojektit ovat tehneet työstäni mielenkiintoisempaa. Olemme yhdessä päässeet koulurakennuksen seinien ulkopuolelle tekemään jotain oikeaa. Ei vain tekais-tuja tehtäviä tai kirjoja vaan oikeita juttuja. Samalla oppilaat kartuttavat omaa henkilökohtaista portfolioa, mistä on heille varmasti hyötyä.”

Myös oppijoiden vastauksissa näkyy positiivinen kokemus projekteista. Kysyttäessä, mikä projekteissa on ollut onnistunutta, kokivat oppilaat osallisuuden tärkeänä. Vastauksista päätellen lapset kokivat, että heitä oli aidosti kuunneltu; heidän mielipiteitänsä ja näkemyksiään huomiointiin projekteissa.

”Siinä on onnistunu varmaan se, että saa olla luova ja saa olla mukana, koska se on tosi kiinnostavaa et saa olla mukana sellasis projekteis.”

”Mun mielstä ainakin niin kuin kanssakäyminen, kaikki puhuminen ja sosiaalinen osuus on ollut onnistunutta, kaikkien aikuisten kanssa ja ne on olleet tosi ymmärtäviä. Ja sit on ollut kiva kun kaikkia on kuunneltu. Tässäkään ei oo ollut

sellaista, että vaan tätä asiaa tehdään ja sulla ei oo mitään osaa tai sä et voi sanoa tässä mitään vaan on myös muidenkin mielipiteet katottu silleen et se on mukava kaikille.”

Haastattelujen vastauksista ilmenee, että projekteissa oppilaat, pääsivät tutustumaan työelämään mahdollisimman autenttisessa ilmapiirissä. Työelämän edustajat pyrkivät luomaan oppilaille todenmukaisen työympäristön ilmentääkseen työn luonnetta. Yksi haastateltavista koki vahvasti, että projekteissa oppilaiden näkökulma oppimisesta laajentui, koska itse oppiminen tapahtui eri paikoissa, jossain muualla kuin perinteisesti koulussa. Haastatteluvastaukset vahvistavat, että Fuusio-oppijoiden toiminnan keskiössä on osallisuus ja yhdessä tekeminen, vastauksista kaikkua, etteivät ne jääneet vain sanahelinäksi. Osallistujat, etenkin oppilaat kokivat olleensa aidosti osallisia toiminnassa. Lisää osallisuudesta tuonnempana.

4.2 Oppiminen, osallisuus ja tulevaisuus

Seuraavaksi haastattelimme projektiin osallistuneiden näkemyksiä oppimisesta, eli miten oppiminen on näkynyt toiminnassa? Alla oleva haastateltu oppilas koki, että oppiminen oli molemmin puoleista, työelämä oli oppinut oppilailta ja toisinpäin:

”On tosi hienoa, että muotisuunnittelijat tekee töitä oppilaiden kanssa ja molemmat puolet oppivat. Musta on tosi hienoa kuinka rennosti he (työelämän edustajat) tuli siihen; opetti lapsia ja muuta.”

”Olemme päässeet tutustumaan erilaisiin juttuihin fuusion myötä. Tämä ei olisi ollut muutoin mahdollista ellemmme olisi olleet mukana. On ollut mielenkiintoista myös nähdä kuinka työelämän toimijat ovat olleet kiinnostuneita yhteistyöstä sekä he ovat suhtautuneet hyvin myönteisesti lapsiin ja nuoriin. On ilo myös huomata, kun työelämä/projektien katsojat ottavat oppilaiden työt tosisaan.”

Opettaja koki, että oppilaat oppivat sellaisia asioita, joita ilman Fuusio-projektia ei olisi opittu. Alla olevat vastaajat; ensin työelämän edustaja ja toisena oppilas näkivät projekteissa sellaista oppimista, jota oppilaat voisivat hyödyntää myöhemmin omassa elämässään, tässä tapauksessa vaatteiden muodistaminen. Lisäksi työelämän edustajan mukaan oppiminen voi olla myös sen tietämistä mistä on tai ei ole kiinnostunut.

”Projektissa opittiin jotain osia -ei kaikkea muotisuunnittelusta, jota oppijat voivat soveltaa myöhemmin elämässään tai opinnoissaan. Esimerkiksi osaavat muodistaa omia vaatteitaan tai hyödyntää jossain muussa esim. taiteellisessa suunnittelutyötä sisältävässä koulu tai vapaa-ajan projektissa tulevaisuudessa. Parhaassa tapauksessa työelämä-projekti herättää kiinnostuksen

suunnittelutyötä tai luovaa ajattelua vaativia aloja kohtaan. Tai vahvistaa sen, että luovat alat ja muotisuunnittelu ei ole oma juttu.”

”No siinä muotisuunnittelussa ainakin, että se on jännä nähä, miten muotisuunnittelijat tekee... Niinku ne suunnittelee vaatteit ja niist tulee tosi makeit. Et voit ottaa vaa jotku ihan normaalit farkut ja sit suunnitella niitä ihan erinäkösiks ja sit se voi ollakin yhtäkkiä ihan huipputuote.”

Oppilaille oli myös suunnattu kysymys ”Mitä muuta oppiminen voi olla kuin tietämistä ja taitamista?” Vastauksista ilmenee, että haastatellut oppilaat näkivät oppimisen muunakin kuin niin sanottuna kirjasta pänttäämisenä. Yksi vastaajista nosti esille selvästi tekemällä oppimisen, toisessa vastauksessa taas korostuu opitun tai luetun tiedon soveltamisen taito.

”Mun mielestä, jos mä ite mietin sitä, kuinka paljon mä opin jos mä kuuntelen, luen tai teen.. Mun mielestä se on ihan eri tasolla, että sä luet, verrattuna että joku asia tehdään näin (näytetään) (...) mä muistan paljon paremmin, jos mulla on joku projekti ollut aikaisemmin, muistuu paljon helpommin mieleen. Kun pääsen tekemään ja tutustumaan siihen.”

”Oppiminen on vaikka sä tiedät mitä kirjassa lukee ja vaikka osaat tehdä ne asiat, mut sitten tärkeintä on se että sä ymmärrät ne asiat ja osaat soveltaa niitä eri asioiden kanssa. Se (oppiminen) on enemmänkin, että se mitä sä oot oppinut ja mitä sä osaat niin sun pitäis myös osata käyttää sitä sun elämässä. Jos sulla tulee sellainen tilanne, niin sit sä osaat soveltaa sitä eri asioiden kanssa ja sit siitä voi päästä parempaan tulokseen.”

Vaikka haastatteluissa kysyimme ainoastaan työelämältä ja opettajalta elinikäisestä oppimisesta, nousi se aiheena kuitenkin esille oppilaidenkin kanssa. Löyhästi sanottuna elinikäisellä oppimisella tarkoitetaan kuitenkin ihmisen kykyä, pakkoa tai halua oppia uutta elämänsä varrella. Kysyimme oppilailta mitä lapset voisivat opettaa projekteissa aikuisille:

Oppilaat toivat vastauksissaan esille, kuinka aikuiset ja lapset voivat ajatella hyvinkin eri tavoin ja eri lähtökohdista. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö aikuiset voisi oppia lapsilta uutta. Vastauksissa näkyy eri sukupolvien näkemykset ja näiden välinen yhteys: on hyödyllistä kuunnella ja huomioida lasten ideoita, koska lapset katsovat maailmaa eri sukupolven silmin, tai kuten eräs oppilas ilmaisee asian, että lapsilla ja aikuisilla on erilainen näkemys maailmasta yleensäkin. Vähintään aikuiset voisivat oppia lapsilta ainakin luovuutta sekä leikkimielisyyttä. Alle on kerätty oppilaiden vastauksia.

”Kun on eri vuosikymmenen syntyneitä ihmisiä, niin lapset saattaa osaa sellaisia asioita mitä aikuiset ei välttämättä osaa. Ja tehdä ja harrastaa erilaisia

asioita kuin he (aikuiset) niin siks voi olla erilainen tyyli. Ne voivat oppia toisiltansa (lapset ja aikuiset) tekemään asioita vähän eri tavalla. Erilaisia ja uusia tapoja ja asioita, mut mun mielestä myös erilaisia näkemyksiä, niil (aikuisilla) on ehkä lapsia erilainen näkemys maailmasta, ja ne voivat oppia siitä, että miten lapset saattavat ajatella erilaisista asioista.”

”Esimerkki vaikka se että jotkut lapset saattaa ajatella asioita leikkimielisemmin (kuin aikuiset) ja ne eivät myöskään ajattele asioita välttämättä niin vakavasti, eikä ota asioita just silleen niin kuin aikuiset. Aikuiset ottaa asiat vakavammin kuin lapset.”

”Mun mielest se on tärkeätä koska on erilaisia ikäluokkia, ku nehän on syntyny eri aikaan niin silloin on ollut erilaiset trendit ja kaikki, niin niiden (aikuisten) näkökulma on tosi erilainen mikä nuorilla on.”

”Erilaiset ihmiset näkee asiat erilaisista näkökulmista, sen takii on tärkeätä, et kaikkien eri näkökulmat otetaan huomioon. (...) Ja kaikki ideat - vaikka se oliski vaan sellainen nopea huikkaus, niin sitäki voi lähtee kehittää ja siitä vois tehdä tosi hyvän. Et sen takii ikäluokasta tai ihmisen taustasta riippumatta - vaikka se oliski kuinka hullu idea niin ne pitää aina kuitenkin ottaa huomioon. (...) Et mun mielestä se on aika jännää, jos joku on vaikka nuori, niin ajatellaan, että ei sillä vamaan ole mitään ideoita. Mun mielestä pitäis kattoo kaikkien mielipiteet, koska sieltä voi löytyy aina jotain.”

Haastattelun perusteella opettajalla olisi mielenkiintoa toteuttaa uusia projekteja eri ikäluokien tai ihmisryhmän kesken, niin kuin seuraavasta vastauksesta voidaan todeta. Eri ikäluokien yhdistäminen yhteiseen toimintaan tukee elinikäistä oppimista.

”Fuusio-oppiminen ei rajoitu vain tiettyyn ikäluokkaan. Se on mielikuvituksesta kiinni mitä ja keitä halutaan yhdistää. Yksi projekteista on ollut yhteistyö palvelutalon asukkaiden ja nelosluokkalaisten kanssa. Mielenkiintoista olisi tehdä Fuusio-projekteja mm. maahanmuuttajien, syrjäytyneiden, kuntoutujien, eläkkeellä olevien tai aikuisopiskelijoiden kanssa.”

Kysyimme oppilailta, missä kaikkialla muualla voi oppia kuin luokahuoneessa. Vastauksista käy vahvasti ilmi, ettei oppilaiden mukaan koulu ole ainoa ympäristö, jossa ihminen voi oppia uutta.

”No missä vaan! Kotona opin asioita. Ja sit ku me ollaan retkeilty ja ollaan käyty vaikka museoissa, sielki voi oppii asioita. Ja ku me käytiin ja tehtiin just tätä

projektia ja käytiin Kierrätyskeskuksessa ja muissa niin niiski paikois oppi asioita paljon. Oppiminen on jatkuvaa, ihminen oppii jatkuvasti uusia asioita.”

”Voi esimerkiksi oppia kotona tai jossain muussa paikassa, eli voi oppia muilta ihmisiltä, kavereilta. Kun niilläkin on erilaisia tietoja ja ajatuksia, niin voi oppia myös muilta ihmisiltä, eikä vaan koulusta.”

”Oppia voi missä tahansa. Sä voit olla metsässä ja huomata että käpyjä onkin myös tänkin näköisiä, et sä opit siinä samalla - vaikka se onkin aika pieni asia niin sä opit aika lailla kaikkialta. Sun pitää vaan havainnoida mitä sun ympärillä on. Niin sit sä voit oppia paljon asioita.”

Kysyimme opettajalta ja työelämän edustajalta, millä tavoin erilaiset oppimisympäristöt tukevat oppimista. Alla ensin opettajan näkemys kysymykseen ja toisena työelämän edustajan ajatus.

”Sillä ei ole niin sanotusti merkitystä missä opitaan tai työskennellään, vaan kyse on aina tehtävien laadusta. Miten nämä tehtävät sijoittuvat eri ympäristöihin? Ulottuvatko ne yhteiskuntaan kiinni vai jääkö se vain oppikirjan tasolle, tämä on huomion arvoista, kun puhutaan oppimisympäristöistä. Totta kai oppimisympäristöjen tulee mahdollistaa myös osallisuus. Niiden (oppimisympäristöjen) on oltava tarpeeksi tilavia, on löydettävä hiljaista työskentelytilaa, jotta pari- ja ryhmätyöt onnistuvat. Jos lähdetään kouluista ulos, on oltava myös hyvät välineet mm. Atk jne, jotta työskentely onnistuu.”

”Oikeat työelämän ja muut yhteiskunnassa tapahtuvat ympäristöt tuovat ”oikeaa” elämää oppimiseen. Silloin kun oppiminen tapahtuu oppilaitoksissa, ympäristö on ikään kuin ”keinotekoinen”. Näkemykseni mukaan oppiminen tapahtuu silloin syvällisemmällä tasolla ja projekti ja sen opit luultavasti jää paremmin mieleen”

Haastateltu opettaja korosti sellaista oppimista, joka tähtäisi yhteiskuntaan ja sen toimintaa kohti. Itse oppimisympäristöllä hän ei nähnyt olevan niinkään merkitystä, kunhan tilat olisivat sopivat oppimiselle. Lisäksi tehtävien laatu ja hyvät välineet oppimiselle olivat tärkeitä seikkoja opettajan mielestä. Työelämän edustajan mukaan autenttiset ympäristöt mahdollistavat syvällisemmän oppimisen tason ja opittu tieto jää herkemmin mieleen. Aikaisemmista lasten haastattelutuloksista löytyi sama huomio; itse tekemällä ja kokeilemalla opittavan asian luonnollisessa ympäristössä laajenee oppijan näkökulma ja oppiminen tapahtuu syvällisemmällä tasolla.

Koska Fuusio-oppijoiden toiminnassa on aina työelämä edustettuna, oli mielestämme hedelmällistä kuulla, mitä lapset olivat projekteissa oppineet työelämästä. Vastausten mukaan oppilaat oppivat muotisuunnittelusta ja sen eri työskentelyvaiheista. Lisäksi työnteon suunnitelmallisuus ja yhteistyön merkitys olivat oivalluksia, jotka syntyivät projekteissa.

”No mä en kauheesti tienny ennen tätä projektia muotisuunnittelusta ja muusta ja miten sitä lähetään toteuttamaan ja minkälaista sitä on tehdä. Niin mä ehkä tästä muotialasta opin lisää.”

”No mä oon ainaki oppinu että siihen (työntekoon) menee paljon aikaa (...) et tietää kaikki seuraavat askeleet mitä pitää tehdä. Et silleen usein et jos lähtee sokkona eteenpäin niin se ei välttämättä aina vie sua kauheen pitkälle. Sitten pitää myös osata toimia muiden ihmisten kanssa. Oon huomannut, että se ryhmätyö on tosi tärkeä näissä. Et jos sä oot pelkkä sooloilija niin sulla voi olla vähän vaikeeta. Se on hyvä et sä osaat työskennellä yksin, mut se on hyvä myös et sä osaat työskennellä muiden kanssa. Et se on yks asia mikä mä oon todellakin huomannut tässä.”

Kysyimme teemahaastatteluissa Fuusio-projektien osallistujilta, mitä osallisuus heidän mielestään tarkoittaa. Vastauksista voi huomata, että osallisuus oli käsitteenä vaikea ymmärtää, niin kuin seuraavasta vastauksesta voi päätellä:

”Osallisuus... No mä en käytännössä tiedä mitä se tarkoittaa, mutta osallisuudesta sanana voi päätellä, että on niinku osana jotain”

”Mulle se on sellaista yhteenkuuluvuuden tunnetta, mulle osallisuus on kaikkein vahvimmin tunne yhteenkuuluvuudesta ja vaikuttamisesta sitä kautta.”

Osallisuus on käsitteenä monitulkintainen. Vastauksissaan haastatellut oppilaat hahmottivat osallisuutta Fuusio-projektien kautta. Vastauksista käy ilmi, että osallisuus oli läsnä Fuusio-oppijoiden toiminnassa.

”Osallisuus tarkoittaa sitä, että sä oot projektista riippumatta osa sitä ja sä oot tehnyt siihen jotain, sillä ei ole väliä paljon sä oot tehnyt siihen, mut sä oot tehnyt jotain siihen, et sä oot ollut osallisena siinä osasessa.”

”Sitähän (osallisuutta) tää toinen projekti just käsitteli. Sä oot osallinen tietynlaisissa ryhmissä ja sä vaikutat siinä ja teet töitä (ryhmässä). Sulla on myös vastuu siitä osasta mitä sä siinä itse hoidat.”

Osallisuus nähtiin mukana olemisena, esimerkiksi jossain toiminnassa. Nähtiin, että sillä ei ole merkitystä, kuinka paljon olet osallistunut toimintaan, kunhan on ollut osallisena. Tässä näkemyksessä yksilöllä on vapaus valita, kuinka paljon haluaa vaikuttaa ja olla osallisena toiminnassa. Toisessa vastauksessa oppilas puhuu osallisuudesta yksilön vastuun näkökulmasta: ryhmässä jokainen osallinen vaikuttaa toiminnallaan ryhmään. Jokainen kantaa kortensa yhteiseen kekkoon, ja yksilön on kannettava vastuu omasta korrestaan, jotta keko pysyy kasassa.

Kysyttäessä työelämän edustajalta ja opettajalta mitä hyötyä projekteissa oppilaiden osallistamisesta on organisaatiolle, kaikui vastauksissa yhteiskunnallisen vaikuttamisen tärkeys ja osallisuus yleisesti. Lasten osallistaminen yhteiskuntaan nähtiin tärkeänä, lapset halutaan päätöksentekoon mukaan varhain, vähintään kuulemalla heitä. Kaikki työelämän vastaajista toivovat haastattelujen perusteella avoimempaa yhteiskuntaa ikää katsomatta, jaettua päätöksentekoa ja yhdessä tekemistä. Lisäksi nähtiin, että lasten kädenjälki jää elämään myös projektien jälkeen.

”He (organisaatiot) saavat lasten ja nuorten sekä muiden oppijoiden äänet ja ideat esiin. Asioita tulee kehittää ja tehdä yhdessä ikään katsomatta. Onhan nuorissa myös tulevaisuus. He ovat asiantuntijoita omassa ikäluokassaan ja tulevat myös kehittämään yhteiskuntaa ennemmin tai myöhemmin. On hyvä ottaa heidät mukaan jo varhain.”

”Projektit haastavat myös organisaatioita ajattelemaan ja jäsentämään uudella tavalla toimintaansa. Millä tavalla he voisivat jäsentää päätöksentekoa ja työosuuksia muita osallistavalla tavalla. Myös he ovat päässeet aukaisemaan ovensa muille.”

”Se on heille merkityksellistä, että he pääsevät myös yhteiskunnan toimintaan oikeasti mukaan, heidän ääntänsä myös kuunnellaan. Tämä sitouttaa heidät paremmin yhteiskuntaan mukaan”

”Projektissa/porukassa tekeminen luo osallisuuden tunnetta, tavoitteena oli, että projektiin osallistuneet oppilaat myös pääsivät tuntemaan tasa-arvoisuuden tunnetta suhteessa minuun muotisuunnittelijana, sillä he pääsivät tekemään minun töitäni tai työosuuksia.”

”On ilo myös huomata, kun työelämä/projektien katsojat ottavat oppilaiden työt tosissaan. He saavat lasten ja nuorten sekä muiden oppijoiden äänet ja ideat esiin.”

”Se osallistaa heitä ja tekee heidät kiinnostuneiksi yhteiskuntaamme kohden. Heidät hyväksytään eikä lapsuutta, nuoruutta tai opiskelua tarvitse nähdä väli vaiheena tai aikana, jolloin et voi olla osallisena yhteisiin asioihin.”

”He (lapset ja nuoret) haluavat olla vaikuttamassa, mutta tiet ovat usein kiinni eikä se ole mahdollista tai helppoa. Usein myös ajatellaan, että ensiksi pitää istua ja opiskella ja vasta sitten olet jollakin tapaa valmis tekemään/palvelemaan yhteiskuntaa jollakin tavalla. Tämä on ristiriidassa elinikäisen oppimisen kanssa. Olemme valmiita yksilöitä jo syntymästä lähtien, ja meillä on aina annettavaa jollakin tasolla muille ihmisille. Tätä yhteistyötä tulee etsiä ja löytää.”

”Puhutaan julkishallinnossa eri kohderyhmistä. Usein nuoriso niputetaan samaan yhteen ryhmään/yhdeksi kohderyhmäksi, samalla tavalla kuin ikääntyneet. Tai maahanmuuttajat tai nuoret. Lisäksi puhutaan paljon siitä, että nuoria ei tavoiteta, esim. yhteiskunnallisen vaikutuksen asioissa ja en ole ihan varma miten uusimmat tilastot menevät, mutta esim. nuorten äänestysinnostosta ollaan joskus ainakin oltu huolissaan, tulevaisuus barometrit ym. Miten nuorten fiilistä mitataan. On tärkeää löytää niitä kanavia, joiden kautta kuulla nuoria, missä nuoret voivat tuoda ääntään julki ja jotenkin päästä myös keskustelemaan ja haastamaan julkista keskustelua niissä teemoissa, jotka nuoret kokevat tärkeiksi.”

”Yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Mitä nuorempana saa pöräyttäviä kokemuksia, niin niillä on niin kauas kantoiset vaikutukset.”

Yllä olevissa vastauksissa on yhteneväisiä näkemyksiä. Lapset ja nuoret nähtiin kohderyhmänä, jotka jäävät helposti tai kokonaan päätöksenteon ulkopuolelle. Lasten ja nuorten vaikuttamisen mahdollisuudet ovat heikot ja todettiin, ettei nuoria tavoiteta. Ristiriitaa herätti muun muassa matalat äänestysprosentit ja nuorten hyvinvointia mittaavat tutkimukset: lapsia ja nuoria halutaan kuulla, mutta he eivät todellisuudessa tule kuulluksi. Eräs työmaailman edustaja uskoi, että mitä nuorempana yksilö otetaan mukaan yhteiskuntaan ja sen vaikuttamiseen, sitä kauas kantoisemmat vaikutukset ovat.

Myös alla olevasta työelämän edustajan vastauksessa pohdittiin lasten ja nuorten osallisuuden tärkeyttä. Kommentit liittyvät aikaisemmin mainittuun Saa kuulua! - osallisuusoppaan tekoprosessiin, kun työelämän edustaja toivoi nuoria mukaan projektiin.

”(...) mutta sitten päätettiin, että nuorissahan on tulevaisuuden toivoa ja nuortenhan pitäisi nimenomaan enemmänkin kokea osallisuutta yhteiskuntaan, koska on paljon uutisissa tätä syrjäytymisvaarassa tai syrjäytyneiden olevien nuorten määrien kasvua ja moniongelmaisuutta ja irtaantumista

yhteiskunnallisista rakenteista, joiden tarkoitus olisi just luoda hyvinvointia ja parempaa ympäristöä kaikille.”

”Joo kyl mä uskon, että me annettiin hirveen vapaat kädet sille tulkinnalle, että että mahdollisemman vähän kontrolloidaan sitä, että miten he (nuoret) sitä (osallisuutta) käsittelee. Ja se oli meille just ihan fine ajatus, että se on freesi tulkinta. Mun mielestä ottaen huomioon kuinka huikeita tulkintoja ne nuoret tekivät, niin mun mielestä se osallisuus toteutui siinä justiinsa, että ne oikeesti mielti omaa suhdettaan siihen yhteiskuntaan ja pääsivät tuomaan oman äänensä esille niin kuin niiden videoiden kautta. Että, joo, kyl mä koen, että siinä hienosti toteutui se osallisuus.”

Miten oppilaat kokivat osallisuuden projekteissa? Vastauksista voi päätellä, että osallisuus oli mukana toiminnassa. Oppilaat kokivat, että heidän mielipiteitään ja ideoitaan oli huomioitu projektin aikana. Lisäksi työelämän edustaja ohjasi projektia oppilaiden mukaan ”leikkimielisesti”, eli toisin sanoen ikätason mukaisesti.

”Ja myös se, että he (työelämän edustajat) lähtivät mukaan vähän leikkimielisellä kannalla ja kaikki hyväksyttiin, siinä ei sanottu että ”toi ei kelpaa”, vaan kaikkien lasten ajatukset otettiin huomioon eikä niitä dumattu (pois suljettu).”

”Mulla on siis itellä tullut todellakin (osallinen olo), että mä olin päässyt niihin erilaisiin haastatteluihin. Mä oon ite kokenut et mä oon päässyt aika isoks osaks näit asioita, must se on tosi kivaa.”

”Siinä sai ilmaista omaa mielipidettään, joo se oli hyvä juttu, et sai just ilmaista omaa itseään. Tuntu jännittävältä, et voi kertoa omia mielipiteitä ja juttuja, et miltä susta tuntuu ja et mitä sä mietit.”

4.3 Osallistujien näkemykset mahdollisuuksista ja kehittämiskohdista

Haastateltu opettaja näki Fuusio-oppijat Ry:n toiminnan mahdollisuutena, jossa opettajat ja työelämän toimijat voivat kohdata ja rakentaa yhteistyötä siten, että kaikki osallistujat hyötyisivät toiminnasta. Opettaja peräänkuulutti sellaista järjestelmää, missä eri tahot voisivat kohdata, suunnitella ja aloittaa yhteistyön.

”Tarvittaisiin selkeä järjestelmä, mistä opettajat ja työelämän toimijat voisivat löytää toisensa. Sellaista ei ole. Samalla osapuolten yhteistyötä tulisi helpottaa, että yhteistyö on vaivatonta ja helppoa. Projektit tulee sitouttaa koulujen

opetussuunnitelmiin, näin se palvelee opettajan työtä ja oppilaiden oppimista. Tällä tavoin rakentuva yhteistyö on järkevää ja tehokasta eikä ole rasite opettajalle, jonka on noudatettava opetussuunnitelmia. Tämä säästää myös oppilaiden ja opettajan aikaa. Työelämää tulisi myös avittaa, että työelämäntoimijat ymmärtävät minkälaista yhteistyötä on relevantti toteuttaa. Tarkoituksena on, että kaikki osapuolet hyötyvät yhteistyöstä ja jopa oppivat jotakin projektin myötä ja saavat uusia ideoita”

Alla olevan työelämän edustajan vastauksessa Fuusio-oppijoiden mahdollisuutena ovat yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja sen varmistaminen, että projekteihin osallistuvat yritykset toimisivat vastuullisesti.

”Olisi tosi mageeta, jos Fuusio-oppijat pystyisivät luomaan suoria linkkejä ministeriöihin, siten pääsisi suoraan vaikutuksen tasolle.”

”Yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Mitä nuorempana saa päräyttäviä kokemuksia, niin niillä on niin kauas kantoiset vaikutukset. Kaikki tommonen millä oikeesti voitais haastaa nykypolitiikan johtoa ja päättäjätasoa ihan missä vaan, yhteiskunnallinen ulottuvuus. Tai sit jos yritysmaailmaan päin, niin sitten olla todella tarkkana siinä, että se olisi sellaista vastuullista yrittäjyyttä, jaetun arvon merkitys, vihreä kapitalismi, ilmastonmuutos näkökulma ja kapitalismin kehitys.”

Työelämän edustajat näkivät toiminnan kehittämiskohteina uusien alojen ja ihmisryhmien kanssa rakennettavan yhteistyön. Tulosten perusteella myös rahoitus- ja muu asiantuntijuus olivat mahdollisia kehittämiskohteita.

”Mielenkiintoista olisi tehdä Fuusio-projekteja mm. maahanmuuttajien, syrjäytyneiden, kuntoutujien, eläkkeellä olevien tai aikuisopiskelijoiden kanssa.”

”Kun saataisiin mukaan isoja toimijoita työelämästä, myös muut kuin sossu ja taidesektorit. Eli muitakin aloja mukaan! Rahoituksen saaminen ja muu asiantuntijuus pitäisi ehdottomasti saada mukaan, jotta voisimme kehittää toimintaa eteenpäin.”

Seuraavassa vastauksessa kehittämiskohteena nähtiin läpinäkyvän toiminnan merkitys. Läpinäkyvyydellä halutaan varmistaa sujuva viestintä eri toimijoiden välillä, jotta ajankohtainen tieto välittyisi jokaiselle osapuolelle. Vastajaan mukaan konkreettinen menetelmä läpinäkyvyyden edistämiseksi voisi olla Google Driven käyttö minkä kautta kaikki informaatio kulkisi.

”Olisi voinut olla läpinäkyvämpi koulun suuntaan, että oltaisiin pysytty kaikki samalla kartalla. Mutta se on sellainen minkä aina oppii uusissa prosesseissa ja projekteissa - koskaan ei voi olla tarpeeksi läpinäkyvä. Ja se oli meille kaikille

uus yhteistyökokemus, että se oli hyvä kokemus ja hyvin päästiin maaliin. Läpinäkyvyyttä voi aina kehittää, se on johtamisen taito - että kaikki ymmärtää oman roolinsa ja mitkä on seuraavat stepit ja mikä on johtanut mihinkin (...) Että itse pääviesti pysyy selkeänä. Kaikki tieto mikä kulkee projektinhallinnan puolella niin pysyy kaikilla osapuolilla samana. Esim. google drive menetelmänä asiakkaiden kanssa: näkee milloin mitä ja kenen kanssa tehty. Saa kuulua! - projektissa oli sama juttu, osallistujat tykkäsivät, että sai koko ajan kommentoida.”

Haastatellut oppilaat ehdottivat kehittämiskohteiksi eri työvaiheiden selkeyttämisen ja tarkemman aikataulutuksen kiireen vähentämiseksi. Lisäksi toiveena oli projektin lopputuloksen, tässä tapauksessa Saa kuulua-opasta varten tehtyjen videoiden käyttötarkoituksen kirkastaminen: onko videoita näytetty tai käytetty uudelleen jossain muualla kuin itse projektissa?

”Mun mielestä siinä olisi voinut joissain kohdissa vähän paremmin selkeyttää niitä vaiheita. Must tuntuu siltä että jossakin vaihees tuli vähän kiire ja kaikki meni vähän säädöksi. Aikataulutus, varsinkin loppupuolella alkoi tulla kiire. Olis voinut varata vähän enemmän aikaa.”

”No se olis kiva jos sais tietää jos tota Saa kuulua- osallisuus videota olis vaik näytetty enemmän ihmisille tai joku kohta josta oli aateltu niin kuin et tää on aika hyvä. Niin sitten jos tulevaisuudessa haluis edistää sitä mielipidettä niin vois vaikka uudestaan kysyy tai tehdä jotain semmoista - vaikka uudestaan kattoo näitä asioita läpi. Et se olis kiva jos sais tietää, et mitä tääl tapahtuu, tapahtuks tää oikeesti? Nyt tää on aika mysteeri.”

Kysyttäessä ekososiaalisen sivistyksen arvoista, että miten ne näkyivät projekteissa, ilmeni vastauksista, että kyseiset arvot näkyivät lähinnä itse toiminnassa, mutta ei niinkään puheen ta-solla projektien aikana.

”Ehkä on vähän, koska me siinä muotiprojekteissa käytettiin kierrätettyjä vaatteita, eikä tehty ite uusia. Niin niistä kierrätetyistä vaatteista tehtiin uudet vaatteet”

”Tokihan se ainakin tässä projektissa näkyi, kun me hommattiin ainoastaan kierrätettyjä vaatteita niin sillä tavalla ainakin näkyi tää kulttuuri, kierrättäminen ja muu. Mä en ehkä muulla tavalla sitä ehkä huomannut, saattoi olla jotain mitä en itse tajunnut.”

”No tää näkyy aika selkeesti näissä projekteissa, etenkin siinä muotiprojektissa. Me menttiin hakee kierrätyskeskuksesta niitä vaatteita, että me ei vaan ostettu jostain pikamuotikaupasta tämmösiä halpoja vaatteita, vaan oikeesti otettiin sieltä (Kierrätyskeskus) et me ei osteta turhaan. Tai mä en sano et ne on turhia, mut kun voi ottaa sieltä Kierrätyskeskuksesta ja voi silleen säästää. Ja sitten viel tää ympäristöministeriö - et tässä oli ideana just se että miten tätä ympäristöä voi kehittää ja siihen kuuluu myös nää kaikki roskaaminen ja roskan käsittely ja etenkin ympäristön käsittely että se tuli aika suuresti esille tässä.”

”No mä en muista tarkalleen, mut et tietenkin siinä oli syynsä et me menttiin sinne kierrätyskeskukseen hakemaan niitä vaatteita, et siinä oli myös sellaista et säästellään kaikkia värejä ja tietenkin että mitä tässä tehdään; et ei vaan tuhlattu ja tehty vaan aina piti olla säästeliäs.”

5 Johtopäätökset

Luvussa esittelemme johtopäätökset tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymykset ovat: 1. Mitä Fuusio-oppijoiden toiminta sisältää konkreettisesti? 2. Miten kolme teemaa, osallisuus, oppiminen ja tulevaisuus, sekä teemojen sisältämät teoriat näkyvät Fuusio-oppijoiden toiminnassa? 3. Mitkä ovat Fuusio-oppijoiden mahdollisuudet ja kehittämiskohdat? Johtopäätöksiä peilaamme oman pohdinnan ja teorian kautta.

5.1 Toiminta sekä kehittämismahdollisuudet

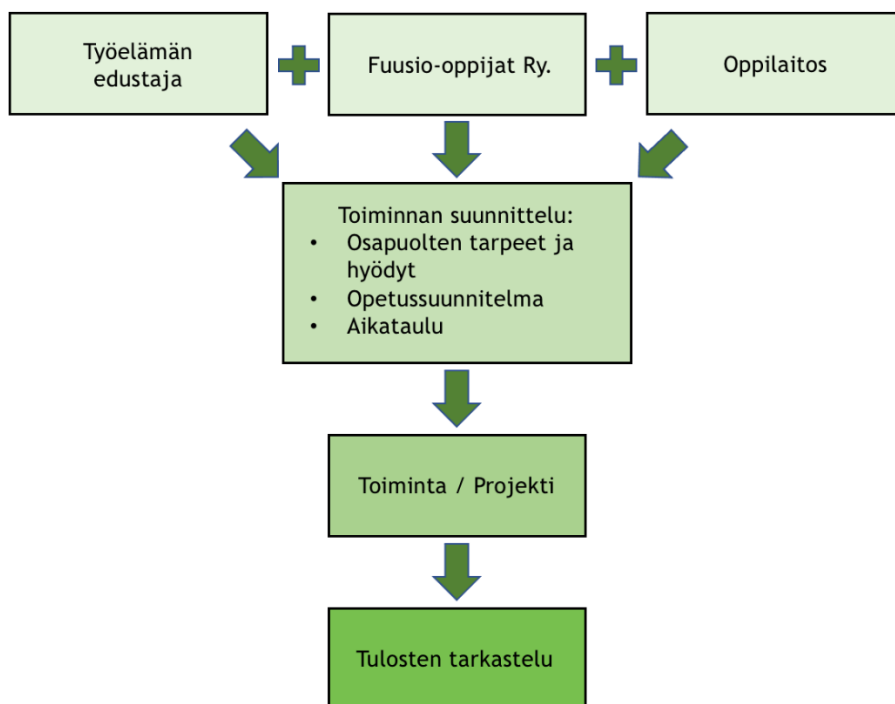
Tutkimustuloksista ilmeni, että toiminnan keskiössä ovat projektit, joissa on aina mukana oppilaitos ja/tai oppilaitokset, sekä työmaailman edustaja. Fuusio-oppijat yhdistyksen rooli on puolestaan toimia niin sanottuna yhteen kokoavana toimijana - tietynlaisena siltana - jonka tarkoituksena on luoda pysyviä rakenteita koulutuksen ja työelämän välille.

Epäselväksi kuitenkin jäi, miten tai mitä kautta Fuusio-oppijat Ry kontaktoituu oppilaitoksiin ja työelämän edustajiin. Koska Fuusio-oppijoiden toiminta on vielä niin uutta ja projektejakin on takana vasta muutama, uskomme että yhdistyksen toiminta etsii vielä suuntaviivoja toiminnalleen. Lisäksi näemme, että Covid-19-pandemia on vaikuttanut toiminnan etenemiseen, koska alueella on etäopiskelumääräys ja ihmiskontaktit on pidettävä muutenkin minimissä pandemian vuoksi.

Toiminnan tämänhetkinen kokonaisrakenne kuitenkin selveni muutaman haastattelun myötä. Kaikki alkaa yhteisestä verkostotapaamisesta, johon osallistuu opettaja, työmaailman edustaja ja Fuusio-oppijoiden edustaja. Tapaamisella suunnitellaan yhteistä toimintaa ensin kartoittamalla jokaisen osapuolen tarpeet ja hyödyt, sekä tarkastamalla oppilaitoksen sen hetkisen

opetussuunnitelman istuvuus tulevaan toimintaan. Lisäksi tapaamisella varmistetaan aikataulu, eli missä ajassa projekti toteutetaan. Projektin aikataulutus ja laajuus voi vaihdella tarpeiden mukaisesti. Toiminnan suunnittelun jälkeen on itse projektin toteutusta. Projekteissa on mukana työelämän edustaja, opiskelijat ja mahdollisesti yksi edustaja ohjaajan roolissa Fuusio-oppijoiden yhdistyksestä. Kun projekti on loppuunsaatettu, on tulosten tarkastelun aika kontekstiin sopivalla tavalla. Tulosten tarkastelussa huomion keskipisteessä on itse projektin tarkastelu, mitä käytännössä tehtiin, onko jokaisen osapuolen tarpeet täyttyneet ja mahdolliset kehittämistarpeet.

Alla yksinkertaistettu kuvio hahmottamassa toiminnan rakennetta:

Kuvio 2: Yksinkertaistettu prosessikaavio toiminnasta

Haastatteluista ilmeni, että työelämän edustaja tarjoaa opiskelijoille oppimiskokonaisuuden oman alansa puitteissa, mahdollisimman autenttisessa ympäristössä. Opiskelijat pääsevät näkemään, tekemään ja oppimaan työelämästä yhteisen toiminnan avulla. Teemahaastatteluista ilmeni, että opiskelijat ovat oppineet projekteista paljon. Oppilaat kertoivat, että he olivat kokeneet projektit niin sanottuina tutustumisprojekteina, joiden avulla heidän ymmärryksensä opitusta asiasta on laajentunut, koska oivaltamista on tapahtunut jossain muualla kuin perinteisesti koulussa. Toisin sanoen oppilaat ovat yhdistäneet opitun tiedon projekteihin. Lisäksi oppilaat kertoivat oppineensa työelämän luonteesta yleensä. Esille nousi yhteistyön merkitys ja työskentely erilaisten ihmisten kanssa yleensä, sekä työnteon suunnitelmallisuus ja eri työvaiheiden merkitys kokonaisuuden hahmottamiseksi. Oppilaat kokivat, että heidän

mielipiteitään ja ideoitaan oli kuunneltu ja huomioitu, sekä tunnustettu projekteissa. Tutkimuksessa selveni, että oppilaat olivat ylipäättään kokeneet projektit mukavana ja erilaisena toimintana, jota he toivoisivat lisää perinteisen opetuksen rinnalle.

Työelämän edustajan haastattelussa kävi ilmi mielenkiintoinen näkökulma: poikkitieteellisyys. Sehän on toiminnan keskiössä, kun projektien avulla eri alojen ammattilaiset pääsevät kohtaamaan oppilaat ja toisensa. Haastattelun perusteella pohdimme, että tähän voisi kiinnittää tulevaisuudessa enemmän huomiota ja alkaa johdonmukaisesti tukemaan moniammatillista verkostotyöskentelyä. Kun perinteiseen moniammatilliseen työskentelyyn otetaan vielä oppilaat mukaan, luodaan mahdollisuuksia niin uuden oppimiselle kuin kehittämisellekin.

Viime vuosina eri asiantuntijayhteisöjä on haastettu enenevissä määrin toimimaan yhdessä. Nyky-yhteiskunnan muutosten ollessa nopeita ja uuden tiedon määrän ollessa valtava, asiantuntijuudellekin tulee vastaan haasteita. Monimutkaisten ongelmien äärellä ei yhden yksilön, tai ammattikunnankaan, asiantuntijuus enää riitä. Koulutusjärjestelmää kehitettäessä on otettava huomioon verkostomaisen ja oppivan innovaatioyhteiskunnan tarpeita sekä mahdollisuuksia. (Lonka, Vaara 2016, 40.)

Tutkimuksemme perusteella innovatiivisuus Fuusio-oppijoiden toiminnassa on suuressa roolissa. Vaikka toiminnan taustalla vaikuttavatkin vuosikymmeniä vanhat ideat ja ihanteet esimerkiksi tekemällä oppimisesta, on teorioita ja ajatuksia melkein pakkokin kokeilla ja pohtia uusista näkökulmista. Jos ajatellaan pelkästään John Deweyn ideaa sosiaalisesta oppimisesta, ovat Fuusio-oppijat toiminnallaan lähteneet viemään ajatusta siitä kirjaimellisesti eteenpäin - ulos luokahuoneista.

Innovointi ei tapahdu Fuusio-oppijat Ry:ssä pelkästään yhdellä tapaa. Se ilmenee niin yhdistyksen suuntaviivoja ja tavoitteita pohtiessa, kun vanhoja ideoita ja malleja oppimisesta aletaan soveltamaan tähän päivään. Innovaatiot ovat myös hyvin konkreettisia projekteissa. Esimerkiksi jo pelkästään vuoden 2019 muotisuunnitteluprojekti sisälsi innovatiivista ajattelua vaativaa toimintaa, kun oppilaat pääsivät itse suunnittelemaan sekä tuottamaan/tekemään kierrätysmateriaaleista ”uusia” vaatteita muotinäytöstä varten.

Tulimme siihen johtopäätökseen, että Fuusio-oppijoilla olisi parannettavaa aikataulutuksessa, läpinäkyvyydessä sekä johdonmukaisessa ohjeistuksessa, jotta välttyttäisiin turhalta kiireeltä. Työelämän edustajan palautteen mukaan Saa kuulua! -osallisuusprojektin aikana yhteistyökumppaneiden keskinäinen vuorovaikutus olisi saanut olla avoimempaa. Olemme tästä samaa mieltä.

Pohdimme myös kokonaisuudessaan avoimen vuorovaikutuksen merkitystä Fuusio-oppimisessa. Koska tuloksista käy ilmi myös se, että ekososiaaliset tai ekologiset arvot eivät tule ohjeistuksessa tai puheessa tarpeeksi esille. Vaikka muotisuunnitteluprojektin materiaalit olivatkin

kierrätyskeskuksesta ja oppilaat ymmärsivät selvästi sen, että kierrätysmateriaalien käyttö tukee ekologisia arvoja, perusteet ekososiaalisten arvojen mukaiselle toiminnalle eivät haastattelujen perusteella auenneet oppilaille. Mielestämme Fuusio-oppijat itse työpajojen tai projektien toiminnalla tukee ekososiaalisia arvoja, mutta kuten sanottu: sen ilmentäminen konkreettisesti osallistujien keskinäisessä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa kaipaa petrausta.

5.2 Osallisuus

Oppilaiden osallistaminen on ollut Fuusio-oppijoiden toiminnan lähtökohtana alun perinkin, mutta emme ensin ymmärtäneet vaikuttavuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksien merkitystä, tai kuinka aidosti merkityksellistä on kuulla lasten ja nuorten ideoita sekä ajatuksia.

Fuusio-oppijat Ry toteuttaa työelämäprojekteja, joiden toiminnan on sovittava opetussuunnitelmaan. Nykyisen Opetussuunnitelman (2014) kulmakivinä ovat ilmiöoppiminen, oppilaiden aktiivisen toimijuuden tukeminen sekä osallisuuden vahvistaminen.

Fuusio-projekteista löytyy ilmiöoppimisen, tai tilannesidonnaisen pedagogiikan, elementtejä; toiminnassa tutustutaan samanaikaisesti eri oppiaineisiin tai aihealueisiin käytännön kautta. Haastatteluista ilmenee etenkin osallistumisen merkitys. Osallistumisen voi ajatella olevan yksi osallisuuden osa-alueista. Oppilaiden aktiivista toimijuutta tuetaan työelämän kanssa yhteistyössä tehtävissä projekteissa, koska niissä mahdollisestaan oppilaille tilaisuus oppia samaan aikaan itse tekemällä sekä yhdessä muun ryhmän kanssa.

Koska opinnäytetyön tutkimusvaiheen haastatteluista on käynyt ilmi tarve lasten ja nuorten äänen kuulumiselle sekä kuulemiselle, on esille noussut pohdintaa Fuusio-oppijat Ry:n toiminnan suunnasta. Alun perin työtä tehdessä katsoimme Fuusio-oppijoita lähinnä koulumaailman sekä työelämän näkökulmista, mutta kuullessamme Fuusio-oppijoiden toimintaan osallistuneilta heidän ajatuksiaan, aloimme pohtia Fuusio-oppimisen suuntaa. Onko se edelleen vahvasti työelämäorientoitunutta vai tähdätäänkö enemmän siihen, että oppilaiden äänet saadaan aidosti kuuluviin. Haastatteluiden ja Saa kuulua! -osallisuusprojektin vanavedessä ajatus siitä, että lapset ja nuoret pääsisivät itse vaikuttamaan esimerkiksi poliittisten päättäjien päätöksiin, etenkin jos kyse on heitä koskevista päätöksistä.

Oppijat, opiskelijat eri koulutusasteilta yleensäkin jäävät yhteiskunnan vaikuttamisen ulkopuolelle ollessaan koulussa. Iso ryhmä väestöä jää hiljaiseksi, vaikka juuri heissä on tulevaisuus. Niin kuin toisen työelämän edustajan haastattelussa myös ilmeni, nuoria ja lapsia katsotaan yhtenä isona massana, tämä ajattelutapa ei palvele ketään, varsinkaan nuoria. Samaan aikaan täytyisi muistaa, että jokainen lapsi, nuori tai opiskelija on yksilö, unohtamatta kuitenkin rakenteellisia haasteita, jotka vaikuttavat eri sukupolviin eri tavoin.

Pohdimme myös, voiko Fuusio-oppiminen osallistavuudellaan vaikuttaa koulukiusaamiseen. Vastauksista kaikuu yhdessä tekemisen merkitys ja onhan yksi Fuusio-oppijoiden keskeisistä pe-
riaatteista syrjimättömyys.

Fuusio-oppijoilla olisi hyvä mahdollisuus olla esimerkkinä opiskelijoiden mukaan ottamisessa päätöksentekoon enemmän, näin varmistetaan, että tulevaisuudessa tehdään samoin:

*”Kun yhteiskunnan osapuolten yhteistyö tehdään mahdolliseksi ajatuksia, asen-
teita ja rakenteita muuttamalla, yhteiselo ja erilaisuuden hyväksyminen on he-
delmällisempää. Ymmärrys toisistamme lisääntyy luontaisesti. Tämä helpottaa
kaikkien toimijuutta yhteiskunnassamme. Se voi myös tuoda parempia tuloksia,
kun käytämme potentiaaliamme yhdessä emmekä sulje sitä pieniin yksiköihin ja
rakennuksien sisälle.”*

5.3 Oppiminen

Teemahaastatteluiden pohjalta Fuusio-oppimisessa voi nähdä oppijakeskeisen lähestymistavan elementtejä pedagogisesti katsottuna. Oppijakeskeisellä lähestymistavalla tarkoitetaan ope-
tustapaa, jossa oppija, tässä tapauksessa alakoululainen, on keskiössä ja nähdään yksilöllisenä
oppijana. Tämän lähestymistavan taustalla on John Deweyn näkemys oppimisesta sosiaalisena
tapahtumana ja kokonaisuutena. Oppijakeskeisessä opetuksessa oppilaat nähdään paremminkin
kiireisenä työn touhussa oppiessaan ja samalla rakentaessaan omaa henkilökohtaista tietämys-
tään merkityksen kautta, kuin opettajakeskeisen opetuksen sivustakuuntelijoina. Tässä lähes-
tymistavassa tekemällä oppiminen on keskiössä. Tarkoituksena on opettaa oppilaita niin, että
he pääsevät itse konkreettisesti omin käsin opetettavan aiheen tai aineen äärelle. Opettajien
suunnitellessa ohjeistuksia, oppilaitakin kuullaan. Oppijakeskeisen lähestymistavan yksi ele-
mentti on projektimainen oppiminen. (Williams, 2017 93.)

Ajatukset elinikäisestä oppimisesta Fuusio-oppijoiden projekteissa perustuvat siihen, että esi-
merkiksi työelämän edustajat voivat toiminnassa oppia jotain uutta oppilailta. Haastatellut op-
pilaat olivat sitä mieltä, että lapset voisivat opettaa aikuisille esimerkiksi leikkimielisyyttä ja
luovuutta sekä tuoda uuden sukupolven tuoreita näkökulmia mukaan toimintaan.

*”Esimerkki vaikka se että jotkut saattaa ajatella asioita leikkimielisemmin ja ei
ajattele asioita välttämättä niin vakavasti ja ota asioita just silleen niin kuin
aikuiset, se riippuu toki aikuisesta. Aikuiset ottaa asiat vakavammin kuin moni
lapsista.”*

Leikki on tärkeää siksi, että sen avulla voidaan kuitenkin kertoa tarinoita itsestämme ja toisis-
tamme sekä maailmasta, jossa elämme. Leikin avulla tunteiden ja näkökulmien esilletuominen

voi olla ihmiselle helpompaa, koska leikkiessä olemme jossain muussa roolissa. (Heikkinen 2002, 43.)

Leikistä ja leikkimielisyydestä voisi olla hyötyä aikuisillekin. Voidaan nähdä, että leikkisyys ja luovuus toimivat Fuusio-oppimisessa käsi kädessä. Kaiken lisäksi siitä voi olla myös työelämän organisaatioille hyötyä.

Faith Gabrielle Gussin mukaan lasten keskeinen draamaleikki, aikuisten uskonnollinen leikki sekä myös aikuisten taiteellinen leikki voidaan nähdä yhteensovitetusti jopa lähes samanlaisina. Tällä hän tarkoittaa, ettei voida väittää, että aikuisten rituaalit tai taiteelliset performanssileikit, olisivat lasten draamaleikkejä syvällisempiä tai tärkeämpiä. Kaikessa leikissä on kuitenkin omalla tavallaan kyse kulttuurin tuottamisesta ja sen tarkastelusta, vaikka sitä ei etenkään lapsena tule ajateltua (Heikkinen 2002, 23).

Olisikin mielenkiintoista, jos tulevien Fuusio-projektien aikuiset lähtisivät valmiiksi avoimin mielin, leikkisästikin mukaan, jolloin luodaan mahdollisuuksia niin sanotulle out of the box -ajattelulle. Tämä ajatus käy ilmi työelämän edustajan haastattelustakin, kun häneltä kysyttiin, miksi oppilaiden ajatusten tai ideoiden tunnistaminen sekä tunnustaminen on tärkeää. Hänen mukaansa on tärkeää saada ideoita, huomioita ja ajatuksia niin sanotusti laatikon ulkopuolelta, koska asioita on tärkeä tarkastella eri näkökulmista. Se kirkastaa niiden hahmottamista. Oppilaiden vastaukset tukevat omalla tavallaan ajatusta tästä; olivathan jokainen haastatelluista oppilaista sitä mieltä, että eri aikakausina syntyneillä ihmisillä on erilaiset lähtökohdat sekä näkökulmat asioihin.

Yksi Fuusio-oppimisen tavoitteista on luoda oppimiskokemuksia luokkahuoneiden ulkopuolella. Alla oleva vastaus tukee ainakin osittain John Deweyn ajatusta sosiaalisesta oppimisesta. Siinä oppimistehtävät vastaavat oikean elämän tilanteita, jolloin oppilailla on mahdollisuus osallistua oppimiskokemukseen keskenään, samaan aikaan tasavertaisesti ja joustavasti erilaisissa sosiaalisissa konteksteissa (Williams 2017, 94.).

”Oikeat työelämän ja muut yhteiskunnassa tapahtuvat ympäristöt tuovat ”oikeaa” elämää oppimiseen. Silloin kun oppiminen tapahtuu oppilaitoksissa, ympäristö on ikään kuin ”keinotekoinen”. Näkemykseni mukaan oppiminen tapahtuu silloin syvällisemmällä tasolla ja projekti ja sen opit luultavasti jää paremmin mieleen”

”Oppilaat pääsevät näkemään työelämän eri toimijoita ja osallistumaan oikeisiin projekteihin. Opittua teoriaa pystyy soveltamaan käytäntöön. Ja fuusioprojektit ovat tehneet työstäni mielenkiintoisempaa. Olemme yhdessä päässeet koulurakennuksen seinien ulkopuolelle tekemään jotain oikeaa. Ei vain

tekaistuja tehtäviä tai kirjoja vaan oikeita juttuja. Samalla oppilaat kartuttavat omaa henkilökohtaista portfolioa, mistä on heille varmasti hyötyä.”

Myös opettajan haastattelun perusteella voi sanoa, että hänen näkökulmastaan John Deweyn sosiaalinen sekä tekemällä oppiminen ovat olleet toiminnan keskiössä. Hänen mukaansa Fuusio-projekteissa oppijat pääsevät soveltamaan opittua teoriaa käytännössä. Myös oppilaiden vastaukset tukevat tätä näkökulmaa. Opettaja kokee myös yhdessä tekemisen ja yhdessä luokkahuoneesta ulospääsemisen tärkeänä. Tämä taas tukee ajatusta yhteisöllisestä oppimisesta Fuusio-oppijoiden toiminnassa.

Opettajan lisäksi oppilaidenkin haastatteluissa ilmenevät yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen tai yhdessä oppiminen eri tavoin. Alla olevassa esimerkissä haastateltu oppilas korostaa yhteistyötaitojen merkitystä. Näemme, että yhteistyötaitojen kehittäminen voisi olla yksi Fuusio-oppijoiden teema tulevaisuuden projekteissa. Hyvät yhteistyötaidot ovat yhteisöllisen oppimisenkin keskiössä.

”Sitten myös pitää osata toimia muiden ihmisten kanssa. Oon huomannut, että se ryhmätyö on tosi tärkeä näissä. Et jos sä oot pelkkä sooloilija niin sulla voi olla vähän vaikeeta. Se on hyvä et sä osaat työskennellä yksin, mut se on hyvä myös et sä osaat työskennellä muiden kanssa. Et se on yks asia mikä mä oon todellakin huomannut tässä.”

Yhteisöllisellä oppimisella tarkoitetaan oppimista, jossa jokin tietty ryhmä tai yhteisö pyrkii yhdessä tietoisesti ratkaisemaan tai selittämään jotain ilmiötä tai asiaa. Kirsi Lonka ja Laura Vaara kirjoittavat Kansankynttilä keinulaudalla -teoksessa (2016) yhteisöllisestä oppimisesta. Siinä todetaan esimerkiksi, että oppilaiden erilaiset tiedot ja taidot toimivat parhaimmillaan sen voimavarana. Samassa teoksessa he kirjoittavat oppilaitosten olevan parhaimmillaan silloin, kun ne pystyvät tarjoamaan käyttäjilleen moniulotteisia oppimisympäristöjä, joissa yhteen sulautuvat sosiaaliset, fyysiset sekä digitaaliset ulottuvuudet pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti ja innostavasti. Tämänlainen oppimisympäristö ei tue pelkästään oppilaiden oppimista, samalla se luo mahdollisuuksia koko kouluyhteisön yhteiselle oppimis- ja kehittämistyölle. (Lonka, Vaara 2016, 40.)

Teemahaastatteluiden perusteella voi sanoa, että Fuusio-oppiminen tarjoaa erilaisia oppimisympäristöjä, joissa eri ulottuvuudet kietoutuvat yhteen niin, että se on Opetussuunnitelman (2014) mukaista toimintaa. Haastattelutkin tukevat tätä ajatusta. Niin työelämän, opettajan kuin oppilaidenkin näkökulmista katsottuna erilaisten oppimisympäristöjen merkitys nousi ainakin osittain esille. Yksi oppilaista nostaa vastauksissaan esille sen, että oppiminen on jatkuvaa, eikä sijoitu vain luokkahuoneeseen.

Kaiken kaikkiaan oppimisen suhteen vastauksista käy ilmi, että Fuusio-oppijoiden toiminnan taustalla tuntuu olevan paljon John Deweyn ajatuksiin perustuvia teorioita. Niin tekemällä oppimisen, elinikäisen oppimisen kuin sosiaalisenkin oppimisen taustalta löytyy hänen käsityksensä ihmisyydestä sekä oppimisestä. Emme tiedä, onko se ollut kuinka tarkoituksenmukaista, mutta Deweyn ajatukset siitä, että ihmisten kuuluisi kehittyä, tehdä päätöksiä ja oppia yhdessä, sopivat Fuusio-oppimisen toimintamalliin hyvin. Idealistisesti Dewey uskoi myös vahvasti, että maailman tekeminen paremmaksi paikaksi koulutuksen ja sosiaalisten reformien kautta, on meidän ihmisten vastuulla (Williams 2017, 91-92).

5.4 Tulevaisuus

Fuusio-oppijat tarjoavat työelämäprojektien ja työpajojen kautta mahdollisuuden nähdä ja kokea, mitä työelämä pitää sisällään. Koska kaikilla oppilailla ei ole kotoa käsin mahdollisuutta saada kokemuksia työelämästä, on koulun tarjottava mielestämme siihen mahdollisuus. Onhan ennen Fuusio-oppimistakin ollut jo työelämään tutustumisia, taksvärkkipäiviä sekä esimerkiksi TAT:in järjestämiä Yrityskylä-vierailuja. (Opetussuunnitelma 2014, Yrityskylä 2020.)

Vaikka työttömyys pelkäänsä ei tarkoita, että lukeutuisi tilastojen mukaan huono-osaiseksi kansalaiseksi Suomessa, on se Thl:nkin mukaan yksi vaikuttava tekijä. Koulutuksella on myös selkeä yhteys hyvinvointiin ja terveyteen. Lisäksi vanhempien koulutustasolla on vaikutus lasten elintapoihin ja hyvinvointiin. Samalla kun on tutkittu, että vanhempien korkea koulutustaso vaikuttaa positiivisesti lasten ja nuorten terveyteen, myös lapsen omalla koulumenestyksellä ja opintoasteella on yhteys terveyteen. (Thl 2016, 2019.)

Koulutus on Suomessa sosiaalisen nousun välineenä keskeisin. Yksittäisenä tekijänä se saattaa olla myös yksi merkittävimmistä huono-osaisuutta ja syrjäytymistä ehkäisevistä elementeistä. Vaikka suomalaisten koulutustaso on noussut sukupolvi toisensa jälkeen, on silti niin koulutus kuin kouluttamattomuus siirtynyt sukupolvelta toiselle. Kun vanhempien oma koulutustaso sekä alavalinnat laajemman sosiaalisen taustan lisäksi vaikuttavat lasten ja nuorten koulutusvalintoihin, voiko koululla, erityisesti erilaisilla opetus- ja oppimistavoilla, olla vaikutusvaltaa yli-sukupolvisen työttömyyden kierteen katkaisussa? (Saari, Eskelinen, Björklund 2020, 78.)

Koulutuksen ja kouluttamattomuuden lisäksi myös työttömyyden on katsottu siirtyvän sukupolvelta toiselle. Vanhempien työttömyydellä ja sen kestolla on yhteys lapsiensa nuoruus- tai aikuisiän työttömyyteen. Työttömyys on yleisempää heillä, joiden lapsuuden ajan perheissä oli työttömyyttä. Mitä kauemmin vanhempien työttömyysjaksot ovat kestäneet, sitä pidempikes- toisia ja todenmukaisempia ovat seuraavan sukupolven työttömyyden ajanjaksot. (Saari, Eskelinen, Björklund 2020, 81.)

Teemahaastatteluista ilmenee, että Fuusio-projekteilla on mahdollisuus vaikuttaa oppilaiden näkemyksiin ja odotuksiin työelämästä. Alun perin olemmekin pohtineet tätä. Yksi

haastatelluista oppilaista oli sitä mieltä, että jo alakoululaisena on mielenkiintoista ja motivoivaa tutustua työelämään. Tulevaisuuden työstä keskustellessamme oppilaiden vastaukset tukevat ajatusta siitä, että tulevaisuudessa on tärkeää, että työ voi olla mielekästä. Yksi oppilaista painotti, ettei halua tulevaisuuden työnsä olevansa niin uuvuttavaa, että selkä on aina kipeä eikä mikään muu enää kiinnosta. Myös toive tai näkemys siitä, että voisi luoda harrastuksesta ammatin, kävi ilmi.

Tulevaisuuden työtä ja koulutusta ajatellen haastateltu opettaja heitti ilmoille mielenkiintoisen ajatuksen yrityspedagogiikasta sekä osallistavista opiskelutiloista eri organisaatioissa. Haastateltu opettaja näkee, että työpaikat voisivat hyötyä valtavasti siitä, että he päästäisivät eri ikäiset oppijat omiin tiloihinsa oppimaan eri tavoilla.

Mitä se yrityspedagogiikka voisi olla? Onko yrityspedagogiikka enemmän oppilaita vai työelämän ammattilaisia varten? Taas voimme palata kysymykseen ”Mitä lapset voivat opettaa aikuisille?”

Tiivistettynä laadullinen tutkimuksemme tulokset osoittavat, että oppijoiden ääntä olisi hyvä saada kuuluviin, mielellään yhteiskunnallisellakin tasolla. Etenkin, jos on kyse heitä koskevista asioista. Osallisuuden kokemukset käyvät selvästi ilmi haastatteluista. Voi kai sanoa, että löysimme osallistavan oppimisen väylän Fuusio-oppimisen avulla. Ainakin näiden tutkimustulosten perusteella.

Oppimiseen liittyen toiminnan taustalla vaikuttava teoreettinen viitekehys koki tietynlaisen kasvun. Huomasimme haastattelutuloksista, että Fuusio-oppijoiden toiminnassa taustalla vaikuttaa, ainakin osittain, myös sosiaalisen oppimisen, yhteisöllisen oppimisen sekä opiskelija-keskeisen opetustyylin teorit.

Tulevaisuutta ajatellen tulimme siihen tulokseen, että nykyiset alakoululaiset toivovat tulevaisuuden työn olevan heille tärkeää ja mielekästä. Koulutuksen murros tulee esille lähinnä uusina ideoina, kuten uudenlaisen pedagogiikan, yrityspedagogiikan, luomisena.

Ekologisuus tai ekososiaaliset arvot käyvät tulosten perusteella ilmi lähinnä konkreettisessa toiminnassa. Kehitettävää löytyy niiden esiintuomisesta myös puheen tasolla, erityisesti perusteellita ekososiaalisia arvoja tukevalle toiminnalle kaivataan lisää. Kohtuullisuus, vastuullisuus sekä syy-seuraus-suhteet luonnon ja yritystoiminnan välillä ovat jääneet Fuusio-oppijoiden keskinäisessä viestinnässä taka-alalle, vaikka ne toimivatkin omalla tavallaan yhdistyksen toiminnan arvopohjana.

Naomi Klein kirjoittaa Ilmasto vs. Kapitalismi -teoksessaan (2014) kuinka hankalaa ilmastonmuutokseen suhtautuminen voi olla. Ekososiaalistenkin arvojen taustalla on kuitenkin maapallon suojeleminen, kaikkine asukkaineen. Ongelma kyllä tiedostetaan, mutta se koetaan ehkä joko liian kaukaiseksi asiaksi tai vaikeaksi käsittää, että sille voisi konkreettisesti tehdä jotain.

Klein pohtii myös, onko eettisesti oikein sysätä vastuu yksilöille yhteiskuntien tai valtioiden sijasta. Voimme tietysti kiinnittää huomiota elämäntapavalintoihin kuten ruokavalioon tai liikumistapoihin, mutta elämäntapamuutokset eivät yksin ole ratkaisu ilmastonmuutokseen. Ne ovat tärkeä osa ratkaisua, mutta kiinnittämällä yksin niihin huomiota, jää isompi kokonaisuus huomaamatta. (Klein 2014, 14.)

Tulevaisuudessa Fuusio-oppijoiden toimintaan voisi suunnitella ja luoda selkeät ohjeet sekä suunnitelman siitä, millä tavoin ekososiaaliset arvot tulevat esille. Voisiko Fuusio-projektien ohjaajille tai työelämän kumppaneille luoda omat struktuurit ja perusteet, miksi Fuusio-oppijat toimivat tietyllä tavalla. Miksi muotisuunnitteluprojektissa käytetään kierrätysmateriaaleja? Minkä takia kankaanpainovärejä ei saa tuhлата? Miksi on tärkeää huomioida muita, erilaisia, ihmisiä ja saada heidän äänensä kuuluviin, jotka muuten pysyisivät hiljaa?

Niin haastattelutuloksiin kuin Naomi Kleininkin ajatuksiin peilaten pohdimme Fuusio-oppijoiden tulevaisuuden projekteja. Jos jotain ihmisiä ilmastonmuutos tulee koskettamaan, he ovat nykyiset lapset ja nuoret - tulevaisuuden aikuiset ja työntekijät. Olisiko mahdollista luoda jokin pysyvä projekti, jossa lapset ja nuoret pääsisivät vaikuttamaan omaan tulevaisuuteensa liittyviin asioihin? Et Mayn kanssa yhteistyössä toteutetusta Saa kuulua! -projektista sai sellaisen kuvan, että ainakin osallistuneet oppilaat saivat kokemuksen vaikuttamisesta ja kuulluksi tulemisesta. Tulevaisuutta ajatellen, ideaalia olisi saada työelämästä ekososiaalisten arvojen mukaan toimivia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa voisimme yhdessä luoda projektin, joka samaan aikaan osallistaa, opettaa ja vaikuttaa mahdollisesti tulevaisuuteenkin - edes hieman.

6 Pohdinta

Tässä osiossa kerromme opinnäytetyömme prosessista kokonaisuudessaan, sekä pohdimme ammatillista kasvuamme opinnäytetyön eri vaiheissa. Lopussa pohdimme mahdollisia jatkotutkimusehdotuksia.

6.1 Opinnäytetyö prosessina

Opinnäytetyömme aihe valikoitui, kun Emilia Alitalo suoritti kolmannen työssäoppimisharjoittelunsa ohjaajana Fuusio-oppijat Ry:ssä. Fuusio-oppijoiden perustajat toivoivat ja ehdottivat, että heidän toiminnastaan tehtäisiin tutkimus. Alitalo innostui ideasta ja kysyi Vappu Lundellia parikseen opinnäytetyön tekoon. Näin prosessi lähti hiljalleen käyntiin pohdinnan ja suunnittelun merkeissä. Alitaloa kiinnostaa erityisesti koulumaailma ja erilaiset oppimismetodit, joten opinnäytetyön aihe on ollut hänelle erityisen mielekäs ja innostava.

Prosessi lähti käyntiin maaliskuussa 2020 ja alkuperäisenä tavoitteena oli valmistua joulukuussa 2020. Kuitenkin Alitalon ja Lundellin töiden vuoksi työ laitettiin yhteistuumin tauolle kesän

ajaksi ja opinnäytetyötä oli tarkoitus jatkaa heti syksyllä 2020. Koska asiat eivät mene aina suunnitellun mukaisesti ja meille molemmille tarjottiin alan töitä, sovimme jatkavamme työtä tammikuussa 2021. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi on kestänyt noin vuoden verran, enemmän kuin aluksi olimme suunnitelleet. Erityisesti prosessin venyvään aikatauluun on vaikuttanut molempien kokopäiväinen työssäkäynti, koska näimme molemmat hyödylliseksi tehdä alan töitä opintojen ohessa tulevaisuutta ajatellen.

Mielestämme parityöskentelymme on sujunut odotettua paremmin. Olemme myös tehneet monia ryhmä- ja paritöitä aikaisemmin yhdessä ja huomasimme että keskinäinen yhteistyömme on mutkatonta ja työskentelytyylimme on samankaltaista. Koska olemme viettäneet paljon aikaa opintojen ulkopuolella, pohdimme aluksi, että voiko sillä olla negatiivinen vaikutus yhteistyöhömmä. Toisin kuitenkin kävi, totesimme että muuttuvista aikatauluista ja muista haasteista huolimatta yhteinen matka opinnäytetyön parissa on ollut antoisaa. Parityöskentely on mahdollistanut toistemme kannustamisen, haasteista yli pääsemisen, sekä yhteiset ideointiriihet. Suurimmaksi osaksi kirjoitimme opinnäytetyötä yhdessä samassa paikassa, näin varmistimme, että olemme toistemme tukena koko ajan prosessissa.

Opinnäytetyön aihe varmistui aika pian sen jälkeen, kun olimme sitoutuneet prosessiin. Keskustelimme Fuusio-oppijat Ry:n perustajien kanssa ja haastattelimme heitä tarkemmin, mikä on opinnäytetyön tavoite ja perustajien toiveet? Koska Fuusio-oppijat Ry:n toiminta on vielä melko uutta, päädyimme yhdessä siihen, että olisi antoisaa tutkia tarkemmin yhdistyksen toimintaa. Lisäksi toiminnan takana olevaa teoriaa olisi hyvä havainnollistaa ja tuoda esille ajatellen yhdistyksen tulevaa toimintaa.

Oli hyvin selkeää, keitä lähtisimme haastattelemaan tutkimusta varten, sillä yksi tarkoituksista oli kartoittaa käyttäjäkokemuksia- ja näkemyksiä. Päädyimme että haastatteleamme muutamaa toimintaan osallistunutta oppilasta ja muutamaa työmaailman edustajaa, sekä opettajaa. Koska halusimme korostaa tutkimuksessa osallistujien näkemyksiä, koimme että kvalitatiivinen teemahaastattelu olisi tähän sopivin vaihtoehto. Tässä vaiheessa myös tutkimuskysymykset varmistuivat lopullisesti ja aloimme kartoittamaan sekä kirjoittamaan opinnäytetyömme teoriapohjaa.

Yllätyksenä ei tullut tutkimusluvan haun pitkä prosessi Helsingin kaupungilta, kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta. Tutkimusluvan varmistumisessa kesti hieman yli kuukausi ja lupaa odotellessa valmistelimme oppilaiden huoltajille saatekirjeet, jossa oli mukana suostumus opinnäytetyöhön osallistumiseen. Lisäksi teimme teemahaastattelurungot valmiiksi. Teimme kysymykset haastateltavan roolin mukaan, eli missä roolissa hän on ollut projekteissa, esimerkiksi opettajalta halusimme kysyä enemmän oppimiseen liittyviä kysymyksiä. Itse haastattelut sujui hyvin. Oppilaat haastattelimme koululla turvavälit huomioiden, opettajaa ja työmaailman edustajia haastattelimme etäyhteyksien avulla. Haastatteluja tehdessä huomasimme, että

osallisuus ja sen merkitys, sekä lasten mukaan ottaminen toimintaan nousivat eniten esille kaikkien haastateltavien puheissa. Tässä vaiheessa löimme lukkoon ajatuksen, että osallisuus tulee olemaan opinnäytetyömme kulmakivi.

Aluksi pohdittiin, riittääkö haastattelumateriaalia tarpeeksi analysoitavaksi asti. Kuitenkin aineiston teemoittelun aikana huomasimme, että materiaalia oli riittävästi. Itse tutkimustulosten purku oli mielestämme mieluisaa mekaanista toimintaa. Johtopäätösten pohdinta alkoi jo haastatteluiden aikana. Pikkuhiljaa tuloksia työstäessä kokonaiskuva alkoi aueta ja viimeistään teemoittelun aikana johtopäätökset selkenivät.

6.2 Ammatillinen reflektointi

Kokonaisuudessaan opinnäytetyö prosessina oli meille molemmille opettavainen kokemus. Olimme varautuneet, että työ tulisi olemaan raskas ja tarkoituksena oli varata paljon aikaa prosessiin. Opimme suunnitelmallisuuden tärkeyttä, koska olemme molemmat olleet opiskelijoina aika suurpiirteisiä ja heittäytyviä. Huomasimme kuitenkin, että tämän opinnäytetyön kanssa suunnitelmallisempi työote olisi ollut hyödyksi. Suunnittelussa olisi etenkin ollut hyvä huomioida tarkempi aikatauluttaminen ja selkeämpi työnjako. Haasteeksi ilmeni myös aikaisemmin mainittu kokopäivätyön ja opinnäytetyön yhdistäminen. Välillä tuntui, ettei aika riitä kaikkeen - tämä on kuitenkin ymmärtääksemme yleinen haaste opiskelijoilla, joten osasimme odottaa tätä ja suhtautua asiaan stressaamatta.

Alitalolla on kattavasti kokemusta kolmannen sektorin toiminnasta sekä yhdistystoiminnasta. Näin ollen Alitalo on osannut suhtautua opinnäytetyön eri prosessien haasteisiin realistisesti, sillä on tottunut muuttuviin ja epävakaisiin tilanteisiin työnsä kautta. Tätä positiivista energiaa Alitalo sai tartutettua myös Lundellille, joka välillä meinasi menettää toivonsa opinnäytetyön suhteen. Lundellin suurista tunteista huolimatta toivo opinnäytetyön valmistumisesta kasvoi työn edetessä. Työparina olemme osanneet iloita pienistäkin onnistumisen tunteista ja kannustava yhteishenki on ollut läsnä prosessin alkuvaiheista opinnäytetyön viime hetkiin saakka. Ilman tätä hyvää yhteishenkeä prosessi olisi ollut tuskaisempi kokemus.

Mitä sitten opimme ammatillisesti? Ensimmäisenä meillä tulee mieleen opinnäytetyön teorioista kertyneet hyödyt työelämässä. Alitalo tekee työtä peruskoulussa, joten luonnollisesti kaikki oppimiseen ja osallisuuteen liittyvät teoriat ovat päässeet elämään koulun käytävillä ja luokahuoneissa. Suurta hyötyä Alitalo on kokenut etenkin pedagogisen ymmärryksen lisääntymisestä, muun muassa tilannesidonnaisesta pedagogiikasta ja tekemällä oppimisesta on ollut apua työmaailmassa. Lundellin tärkeimmät oivallukset ovat puolestaan olleet tutkimuksen teko kokonaisuudessaan ja pieni herännyt kipinä tutkimusmaailmaa kohtaan. Erityisesti Lundellia alkoi kiinnostamaan tutkimusetiikka ja tutkimusten luotettavuus yleensä. Esille nousi taas suunnitelmallisuuden tärkeys, sekä lisäksi ymmärrys tutkimusten eri käytäntöjen tunnistamisesta ja

noudattamisesta. Ajatus siitä, että tutkimus koostuu suuresta määrästä menetelmiä, on laske-
nut kynnystä ajatella tutkimusmaailmaa uteliain silmin.

6.3 Tutkimuksen hyödyllisyys ja kehittämismahdollisuudet

Opinnäytetyömme tavoitteet ovat olleet tutkia Fuusio-oppijat Ry:n toimintaa, kartoittaa toi-
minnan taustalla olevaa teoriapohjaa, sekä kuulla käyttäjäkokemuksia. Voimme ilolla todeta,
että tavoitteemme ovat täyttyneet. Koska Fuusio-oppijoiden toimintakin on varsin tuoretta,
teoriapohjan tutkiminen ja hahmottaminen on ollut osittain vaihtelevaakin. Opinnäytetyön pro-
sessin aikana olemme alkaneet kuitenkin hahmottamaan selkeämmin Fuusio-oppijoiden suuntaa
ja tarkoitusta.

Työelämän yhteistyökumppanimme, Fuusio-oppijat Ry, olisi halukas tekemään jatkotutkimusta
esimerkiksi Yliopiston kanssa yhteistyössä. Koemme yhdessä Fuusio-oppijoiden edustajan
kanssa, että tämä opinnäytetyö voi mahdollisen jatkotutkimuksen kannalta olla hyödyllinen ai-
neisto.

Yksi konkreettinen toive opinnäytetyöltä on sen mahdollinen hyöty tulevia yhdistyksen rahoi-
tushakemuksia varten. Covid-19-pandemia luo omia haasteitaan myös yhdistyksen toiminnalle
tällä hetkellä, koska se vaikuttaa niin koulumaailman toimintaan kuin mahdollisten rahoittajien
taloudellisiin tilanteisiin. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus, STEA, ei
avannut vuoden 2020 keväänä ollenkaan uusia yleisavustuksia, kohdennettuja toiminta-avus-
tuksia tai hankeavustuksia, paitsi jos kyseessä oli Paikka auki -avustus. Vuoden 2021 avustus-
määrärahat ovat myös STEA:n nettisivujen mukaan arvioitava uudelleen. (STEA 2021).

Yhteiskunnallisesti hyötyä opinnäytetyöstä on mielestämme Fuusio-oppijoiden toiminnan esit-
tely, koska Fuusio-oppijoiden toiminta on itsessään sellaista, jota voisi laajentaa muuallekin.
Ylipäätään sellaisen toiminnan tarkastelu ja esittely, jossa tuetaan osallisuutta ja vaikutta-
vuutta on hyödyllistä sosiaalisesti, kestävästi ja yhteiskunnallisesti. Opinnäytetyömme on ai-
heenaan hyvin ajankohtainen. Varsinkin osallisuus, vaikuttavuus, työn- ja koulutuksen murros,
innovointi sekä ekososiaaliset arvot ovat tätä päivää. Puhumattakaan oppimisesta, joka on ja
tulee aina olemaan ajankohtainen aihe ajasta riippumatta. Opinnäytetyötä tehdessä huoma-
simme, että silmälähtävät teemat (tulevaisuus, osallisuus, oppiminen) ovat myös nykyisen halli-
tuksen hallitusohjelmassa. Ohjelmassa puhutaan osallistavasta Suomesta, joka on sosiaalinen,
taloudellinen ja ekologinen yhteiskunta. Mielestämme Fuusio-oppijoiden toiminta on innovatii-
vista ja vastaa hallitusohjelman nostamiin toimintaperiaatteisiin. Kaiken sellaisen toiminnan
tutkiminen, joka haastaa yhteiskunnan toimintaa tai kehittää sitä on tärkeää, ellei ehdotonta.
Vaikka opinnäytetyömme on kokonaisuudessaan pieni ja suuressa mittakaavassa suorastaan mi-
tätön, kantaa se mielestämme toivoa yhteiskunnan kehittämisestä.

Lähteet

Painetut

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Cantell, H. Kallioniemi, A. 2016. Kansankynttilä vaakalaudalla. Miten tulevaisuudessa opitaan ja opetetaan? Juva: Bookwell Oy. PS-kustannus.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu, teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus University Press.

Klein, N. 2014. Tämä muuttaa kaiken. Kapitalismi vs. Ilmasto. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Koivisto, T. Mikkonen, T. Vadén, T. Valkokari, K. Ahonen, M. Vainio, N. 2011. Rajoja ylittävä innovointi. Tampere: Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Lonka, K. Vaara, L. Yksin tekemisestä yhdessä tekemiseen. Miksi ja miten? 2016. Teoksessa Kansankynttilä Keinulaudalla. Juva: Bookwell Oy. PS-kustannus.

Ojanen, E. 2004. Kohtuudesta ja kohtuuttomuudesta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Saari, J. Eskelinen, N. Björklund, L. 2020. Raskas perintö. Ylisukupolvinen huono-osaisuus Suomessa. Tallinna: Raamatutrükikoja OÜ.

V-M. Värri. 2018. Kasvatus ekokriisin aikakaudella. Tampere: Vastapaino.

Sähköiset

CGI: Työn murros Suomessa. Tutkimus tulevaisuuden työelämästä ja työn murroksesta. 2020. Viitattu 22.7.2020

Fuusio-oppijat Ry. 2020. Viitattu 6.8.2020 <https://www.fuusiolearning.com/>

Granö P. Hiltunen, M. & Jokela, T. 2018. Suhteessa maailmaan. Ympäristöt oppimisen avaajina. Lapland University Press. Tampere: Punamusta Oy. Viitattu 21.7.2020

Haikkola, L. Myllyniemi, S. Hyvää työtä! Nuorisobarometri 2019. 2020. Viitattu 5.8.2020 <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2020/06/nuorisobarometri2019-netti.pdf>

Helsingin Sanomat: Opettajat ja opiskelijat uupuvat, koulut erityyvät, lähiopetus ei riitä - Miten koulu korjataan, opetusministeri Li Andersson? 2019. Viitattu 21.8.2020 <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006195715.html>

Isola, A-M. Kaartinen, H. Leemann, L. Lääperi, R. Schneiner, T. Valtari, S. Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Helsinki: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy. Viitattu 18.7.2020 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Journal of Inquiry & Action in Education. Williams. M. K. John Dewey in the 21st Century. 2017. University of West Florida. Viitattu 1.5.2021 <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1158258.pdf>

Kiviniemi, J. Allistone, D. 2019. Maker-toiminta nuorisotyössä. Helsinki: Verke. Viitattu 24.8.2020 https://www.verke.org/wp-content/uploads/2019/01/Verke_maker-opas_FI_VAL-MIS_web.pdf

Lapsen oikeudet: Lapsen osallisuus koulussa. 2019. Viitattu 6.8.2020 <https://www.lapsenoikeudet.fi/blogi/lapsen-osallisuus-koulussa/>

Ekososiaalinen sivistys kestävän tulevaisuuden rakentajana. 2020. Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointi. Viitattu 24.8.2020 <https://koulujaymparisto.fi/tukea-kestavan-kehityksentyyhohon/kestavan-tulevaisuuden-indikaattoreiden-taustamateriaali/ekososiaalinen-sivistys-kestavan-tulevaisuuden-rakentajana/>

Opetushallitus. 2021. Laaja-alainen osaaminen, mitä sillä pitäisi saada aikaan? Viitattu 1.2.2021 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/laaja-alainen-osaaminen-mita-silla-pitaisi-saada-aikaan>

Peda.net. 2020. Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Viitattu 26.8.2020 <https://peda.net/jko/kko/kest%C3%A4v%C3%A4-kehitys/kkt/sjkk>

Pedagoginen kehittäminen. 2021. Viitattu 11.1.2021 https://pedagoginenkehittaminen.purot.net/learning_by_doing

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014. Viitattu 18.7.2020 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 23.7.2020 <https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/kvali/index.html>

Saarikko, J. 2019. Ekososiaalista sosiaalityötä paikantamassa kaupunkikylässä. Tapaustutkimus työllistymisen tukemisesta kestävän kehityksen mukaisesti. Pro gradu -tutkimus. Viitattu 18.8.2020 https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20191441/urn_nbn_fi_uef-20191441.pdf

Stea. Koronavirus vaikuttaa vuoden 2021 uusien STEA-avustusten hakuun. 2020. Viitattu 2.5.2021 <https://www.stea.fi/-/koronavirustilanne-vaikuttaa-vuoden-2021-uusien-stea-avustusten-hakuun#c450d3da>

Sitra. Työelämän murros ja koulutuksen vastaus. 2020. Viitattu 22.7.2020 <https://www.sitra.fi/hankkeet/tyoelaman-murros-ja-koulutuksen-vastaus/>

Stenberg, T. 2015. Muistelu vuorovaikutusmenetelmänä. Viitattu 24.8.2020 <https://www.ikainstituutti.fi/content/uploads/2016/08/muistelu-vuorovaikutusmenetelm%C3%A4n%C3%A4.pdf>

Thl. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus. 2016. Viitattu 24.8.2020 https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/huono-osaisuuden-ylisukupolvisuus

Thl. Koulutus. 2019. Viitattu 24.8.2020 <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/koulutus>

Thl. Osallisuus kuuluu kaikille. Innokylän innovaatiokatsaus. 2018. Viitattu 20.4.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136074/URN_ISBN_978-952-343-077-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. Viitattu 20.7.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö. Innovaatiopolitiikka. 2020. Viitattu 6.8.2020 <https://tem.fi/innovaatiopolitiikka>

Utti, J. 2018. Uuden työn yhteiskunta, hyvinvointiyhteiskuntaa pelastamassa. Keuruu: Otavan Kirjapaino. Viitattu 01.02.2020

Valtioneuvosto. Marinin hallitus 2020. Viitattu 25.8.2020 <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma>

Yrityskylä. 2021. Viitattu 8.2.2021 <https://yrityskylä.fi/>

Kuviot

Kuvio 1: Esimerkki teemoittelusta	23
Kuvio 2: Yksinkertaistettu toiminnan prosessikaavio.....	39

Liitteet

Liite 1: Kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumiseen	56
Liite 2: Oppilaiden teemahaastattelurunko.....	57
Liite 3: Työelämän edustajan teemahaastattelurunko.....	58
Liite 4: Opettajan teemahaastattelurunko	59
Liite 5: Työelämän edustajan teemahaastattelurunko.....	60
Liite 6: Toimeksiantajan arviointi	61

Liite 1: Kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumiseen

Huoltajan suostumus opinnäytetyöhön osallistumiseen

Olen saanut tietoa Emilia Alitalon ja Vappu Lundellin opinnäytetyöstä, siihen liittyvästä tutkimuksesta sekä opinnäytetyön tavoitteista. Olen tietoinen, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Suostun siihen, että haastattelussa huollettavani kertomaa voidaan käyttää tutkimustarkoituksiin. Olen tietoinen, että haastattelussa huollettavani kertomat asiat esitetään opinnäytetyössä niin, ettei lasta tai lapsen koulua voida tunnistaa. Annan suostumukseni lapseni haastattelun nauhoittamiseen ja minulle on kerrottu, että nauhoitteet, muistiinpanot ja litte-roitu aineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Olen myös tietoinen, että lapseni voi keskeyttää tutkimukseen osallistumisen missä vaiheessa tahansa tutkimuksen aikana. Lapseni koulu on tietoinen lapsen osallistumisesta haastatteluun. Tästä suostumuksesta on kaksi saman sisältöistä kappaletta, joista toinen jää huoltajalle ja toinen opinnäytetyön tekijöille.

Paikka ja aika:

Suostumuksen antajan allekirjoitus ja nimenselvennys:

Opinnäytetyön tekijöiden allekirjoitus ja nimenselvennys:

Emilia Alitalo

Vappu Lundell

Liite 2: Oppilaiden teemahaastattelurunko

TOIMINTA JA SEN KEHITTÄMINEN:

1. Mitä Fuusio-projektin toiminta konkreettisesti sisälsi, mitä teitte?
2. Mikä projekteissa on ollut onnistunutta?
3. Mitä mieltä olet projektien lopputulemasta?
4. Mitä kehittäisit tai tekisit toisin?

OSALLISUUS:

5. Mitä osallisuus tarkoittaa sinulle?
6. Onko Fuusio-projektit olleet mielestäsi osallistavia?
7. Miksi oppilaiden tekemien aloitteiden, ideoiden ja ajatusten huomiointi, sekä tunnustaminen on tärkeää?

OPPIMINEN:

8. Mitä oppilaat voivat opettaa projektien aikuisille (ohjaajat, opettajat, työelämä)?
9. Mitä muuta oppiminen on kuin tietämistä ja taitamista?
10. Missä muualla voi oppia kuin luokkahuoneessa?

TULEVAISUUS/TYÖELÄMÄ:

11. Opitko Fuusio-projekteista jotain uutta työelämästä? Jos kyllä, niin mitä?
12. Millaista tulevaisuuden työ voisi olla? Voiko sen ottaa huomioon tai hyödyntää Fuusio-oppimisessa?

EKOLOGISET ARVOT:

13. Näkyvätkö ekologiset arvot Fuusio-projekteissa? Jos kyllä, niin miten?

Liite 3: Työelämän edustajan teemahaastattelurunko

TOIMINTA JA SEN KEHITTÄMINEN:

1. Mitä toiminta konkreettisesti sisälsi?
2. Mikä metodissa on ollut mielestäsi toimivaa?
3. Mitä mieltä olet ollut toiminnan/projektin lopputulemasta?
4. Mihin suuntaan toimintaa voisi kehittää?

OSALLISUUS:

1. Onko toiminta toteutuneissa projekteissa ollut osallistavaa?
2. Miten lapsia ja nuoria voisi osallistaa paremmin yhteiskuntaan?
3. Mitä hyötyä Fuusio-projekteista ja oppilaiden osallistamisesta voisi olla eri organisaatioille? Entä omalle yrityksellesi?
4. Miksi oppilaiden tekemien aloitteiden, ajatusten ja ideoiden huomioiminen sekä tunnustaminen on mielestäsi tärkeää?

OPPIMINEN:

5. Millä tavoin erilaiset oppimisympäristöt voivat tukea oppimista ja osallisuutta?
6. Millä tavoin Fuusio-oppiminen voisi tukea elinikäistä oppimista?

EKOLOGISET ARVOT:

7. Miten toiminta tukee ekososiaalisia(ekologisia) arvoja, ja miten se ilmenee käytännössä?

Liite 4: Opettajan teemahaastattelurunko

TOIMINTA JA SEN KEHITTÄMINEN:

1. Mitä toiminta konkreettisesti sisälsi?
2. Mikä projekteissa on mielestäsi ollut toimivaa?
3. Mitä mieltä olet projektin lopputulemasta?
4. Mihin suuntaan toimintaa voisi kehittää? Entä pedagogisesti?

OSALLISUUS:

5. Onko toiminta toteutuneissa projekteissa ollut osallistavaa?
6. Mitä hyötyä Fuusio-projekteista ja oppilaiden osallistamisesta on organisaatioille?
7. Miksi oppilaiden tekemien aloitteiden, ajatusten ja ideoiminen, sekä tunnustaminen on mielestäsi tärkeää?

OPPIMINEN:

8. Miten uudenlainen oppiminen on näkynyt toiminnassa?
9. Millä tavoin erilaiset oppimisympäristöt voivat tukea oppimista ja osallisuutta?
10. Millä tavoin Fuusio-menetelmä voisi tukea elinikäistä oppimista?

EKOLOGISET ARVOT:

11. Miten toiminta tukee ekososiaalisia arvoja? Miten se ilmenee käytännössä?

Liite 5: Työelämän edustajan teemahaastattelurunko

TOIMINTA JA SEN KEHITTÄMINEN:

1. Mitä toiminta konkreettisesti sisälsi?
2. Mikä toiminnassa on ollut mielestäsi toimivaa?
3. Mitä mieltä olet toiminnan lopputulemasta?
4. Mihin suuntaan toimintaa voisi kehittää?

OSALLISUUS:

5. Mitä osallisuus tarkoittaa sinulle?
6. Onko toiminta toteutuneissa projekteissa ollut osallistavaa?
7. Miksi oppilaiden tekemien aloitteiden, ajastusten ja ideoiden huomioiminen, sekä tunnustaminen on mielestäsi tärkeää?

TULEVAISUUS/TYÖELÄMÄ:

8. Miten uudenlainen oppiminen näkyi toiminnassa?
9. Mitä hyötyä projekteista ja oppilaiden osallistamisesta on hyötyä organisaatioille?
10. Millä tavoin erilaiset oppimisympäristöt voivat tukea oppimista ja osallisuutta?

EKOLOGISET ARVOT:

11. Miten toiminta tukee ekososiaalisia arvoja? Miten se näkyi toiminnassa?

Liite 6: Toimeksiantajan arviointi

Tästä opinnäytetyöstä on Fuusio-oppijat Ry:lle hyötyä jatkoa ajatellen. Tulemme käyttämään opinnäytetyötä rahoitushakemuksissa ja jatkotutkimuksessa. Opinnäytetyö tulee löytymään myös yhdistyksemme kotisivuilta. Opinnäytetyössä on hahmoteltu fuusio-oppimismetodin toimintatapoja ja teoriaa. Opinnäytetyö on luonut tutkimuspohjaa jatkoa ajatellen ja se palvelee yhdistyksen sekä oppimismetodin kehittymistä eteenpäin. Opinnäytetyössä nousee osallisuuden merkitys, mitä pidämme tärkeänä osatekijänä tulevaisuuden yhteiskunnassa. Osallisuutta piti tärkeänä kaikki tutkimukseen osallistuneet haastateltavat. Lisäksi tutkimustulokset auttavat meitä hahmottamaan, mihin fuusio-oppimismetodissa ja yhdistyksen toiminnassa kannattaa jatkossa kiinnittää huomiota ja kehittää eteenpäin.

Olemme myös tyytyväisiä, että sosionomiopiskelijat lähtivät tekemään tämän tyyppistä tutkimusta. He ovat osaltaan olleet rikkomassa raja-aitoja eri laitosten välillä ja täten auttavat osaltaan uusien yhteistyömuotojen muodostumista ja kehittymistä. Arvostamme opiskelijoiden rohkeaa otetta ja ennakkoluulottomuutta uuden asian äärellä. Olemme myös jatkossa kiinnostuneita tekemään yhteistyötä sosiaalialan kanssa, koska näemme sen yhtenä tulevaisuuden vahvana tekijänä koulutuksen saralla sekä muussa yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja kehityksessä. Sosiaalialan osaajia ja ammattitaitoa tulisi yhteiskunnassamme huomioida enemmän.

Fuusio-oppijat Ry.

Riina Salmi

fuusiolearning@gmail.com